

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Živnostenské podnikání v českých zemích

Trade Business in Czech Lands

Student: Tereza Doležalová

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Pavel Godický

Ostrava 2012

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra práva

Zadání bakalářské práce

Student: **Tereza Doležalová**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6208R011 Ekonomika a právo v podnikání
Téma: **Živnostenské podnikání v českých zemích**
Trade Business in Czech Lands

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Podnikání před vznikem ČR
  3. Podnikání dle živnostenského zákona
  4. Srovnání právních úprav
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Přílohy

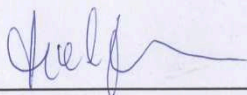
Seznam doporučené odborné literatury:

MÁLKOVÁ, Květoslava. Vývoj živnostenské otázky v Rakouském Slezsku 1859-1914. 1. vyd. Bruntál: Muzeum v Bruntále, 2010. 244 s. ISBN 978-80-87038-13-0.
NOVOTNÝ, Slavomír. Živnostenské podnikání v České republice: v kontextu zákona o živnostenském podnikání. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Ámose Komenského Praha, 2010. 204 s. ISBN 978-80-7452-000-6.
STEINER, Jan. Kapitoly z dějin podnikání v Československu. Díl 1. Období do roku 1938. 1. vyd. Karviná: Slezská univerzita, 1992. 150 s.
ŘEHOŘ, Václav et al. Základy podnikání. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010. 432 s. ISBN 978-80-247-3339-5.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Pavel Godický**

Datum zadání: 25.11.2011
Datum odevzdání: 11.05.2012

JUDr. Bohuslav Halfar
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně a uvedla jsem veškerou použitou literaturu.

V Ostravě dne 11. 5. 2012

.....

Tereza Doležalová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu bakalářské práce Mgr. Pavlu Godickému za vstřícný přístup, věcné připomínky a poskytnutí cenných rad při zpracování bakalářské práce.

Obsah

1	Úvod.....	2
2	Podnikání před vznikem České republiky	3
2.1	Období první republiky	3
2.1.1	Pojem živnost	3
2.1.2	Všeobecné podmínky provozování živosti	4
2.1.3	Zvláštní podmínky provozování živnosti.....	4
2.1.4	Vznik živnosti	5
2.1.5	Zánik živnostenského práva	7
2.1.6	Vyloučení z provozování živnosti.....	7
2.1.7	Živnostenská společenstva	8
2.1.8	Učedníci	9
2.2	Poválečné období.....	9
2.2.1	Všeobecné zásady pro zrušení nových živností	11
2.2.2	Význam pro přiděl.....	11
2.3	Socialismus	12
2.4	Živnostenské podnikání po roce 1989	13
2.4.1	Novelizace zákona s účinností k 1. 1. 1996	13
2.4.2	Podnikání cizinců	15
2.4.3	Odborná způsobilost.....	16
2.4.4	Trestní bezúhonnost	16
2.5	Novela č. 356/1999 Sb., na podnikání.....	17
2.6	Změny v živnostenském právu po roce 2008	18
2.6.1	Správní poplatky	20
2.7	Změny v živnostenském zákoně v roce 2010	20
3	Podnikání dle živnostenského zákona v současnosti	23

3.1	Definice živnosti.....	23
3.2	Právní úprava živnostenského podnikání	23
3.3	Subjekty oprávněné provozovat živnost.....	24
3.3.1	Podnikání cizinců	24
3.4	Živnostenské oprávnění	24
3.5	Všeobecné podmínky provozování živnosti.....	25
3.6	Zvláštní podmínky provozování živnosti	26
3.7	Rozdělení živností	27
3.7.1	Živnosti ohlašovací	27
3.7.2	Živnosti koncesované	28
3.8	Charakteristika živnostenského oprávnění	28
3.9	Vznik živnostenského oprávnění.....	29
3.9.1	Vznik živnostenského oprávnění u živností ohlašovacích.....	30
3.9.2	Vznik živnostenského oprávnění u živností koncesovaných	31
3.10	Zánik živnostenského podnikání	33
3.11	Zrušení či pozastavení živnostenského oprávnění.....	33
3.12	Průkaz živnostenského oprávnění	36
3.12.1	Výpis z živnostenského rejstříku.....	36
4	Srovnání právních úprav	38

1 Úvod

Tématem mé bakalářské práce je vývoj živnostenského podnikání na našem území od vzniku První republiky až po současnost. Důvodem mého zájmu je ten fakt, že sama vlastním živnostenské oprávnění a daná problematika mě osobně zajímá. Kvůli ekonomické situaci na trhu mnoho zaměstnanců ztratilo práci a rozhodují se, jak znovu začít vydělávat. Zda jako zaměstnanec nebo živnostník. Pokud se rozhodnou pro dráhu podnikatelskou, je potřeba splnit zákonem stanovené podmínky a postupy, jak živnostenské oprávnění získat, které ve své práci podrobněji rozvedu.

Cílem této práce je zhodnocení minulého vývoje a etapy živnostenského podnikání.

Práce je strukturovaná do tří hlavních kapitol. První kapitola pojednává o vývoji živnostenského podnikání v jednotlivých fázích od vzniku První republiky až po vznik samostatné České republiky, včetně zjištění rozdílů mezi živnostenskými úřady, živnostenským oprávněním, živnostenským rejstříkem. Druhá kapitola je zaměřena na současné podmínky živnostenského podnikání, včetně pravidel, která musíme dodržovat podle platné právní legislativy. Třetí kapitola představí srovnání jednotlivých proměn v živnostenském právu, argumentování hlavních rozdílů v jaké době byly živnostenské zákony lepší a odůvodnění mého tvrzení, a následně závěr, k jakému výsledku jsem v rámci porovnávání dospěla a zda se závěr shoduje s hypotézou.

Pro svou bakalářskou práci použiji metodu historickou, deskriptivní a komparativní. Metoda historická zachycuje stav minulý a současný, tzn., vychází ze skutečnosti, že stav současný je podmiňován stavem minulým. Abychom mohli pochopit současnou situaci, musíme nejprve poznat minulý vývoj zkoumaného předmětu. Deskriptivní metoda je zaměřena na popis minulé a současné právní úpravy. Práce je postavená na myšlenkovém postupu, který vychází z komparativní metody. Jedná se o postup srovnávací.

Historická data budu čerpat z archivů a odborné literatury řešící problematiku živností pro jednotlivé cykly životního období živnostenského podnikání.

2 Podnikání před vznikem České republiky

V této kapitole jsem se zaměřila na nejdůležitější změny ve vývoji živnostenského podnikání, jednotlivé proměny zákona, výhody i nevýhody jednotlivých novel živnostenského zákona.

2.1 Období první republiky

Na Českém území zůstal platný živnostenský řád, tzv. Císařský patent z roku 1859, který prošel řadou novel, byl platný až do roku 1965, poté zrušen zákoníkem práce č. 65/1965 Sb. Podmínky pro získání živnostenského podnikání byly přesně dané, avšak zprvu liberální. Postupně docházelo ke zpřísnování, především vládními nařízeními č. 162/1935 Sb., o dočasných omezeních v některých odvětvích podnikání, č. 219/1938 a č. 265/1938 Sb., o dočasných omezeních v živnostenském a jiném výdělečném podnikání. Těmito nařízeními byl zaveden všeobecný koncesní systém, který přetrvával až do roku 1950. Podstatou bylo, že živnostenské nebo jiné výdělečné podnikání mohlo být provozováno pouze v případě, pokud nebyly žádné námitky z hospodářských důvodů nebo z důvodů veřejného zájmu.

Již za První republiky se živnosti dělily na řemeslné, koncesované a svobodné živnosti. Pro získání řemeslného živnostenského oprávnění kromě živnostenského listu je potřeba také patřičné vzdělání a um. Pro koncesní oprávnění bylo potřeba získat koncesi od příslušného obecního úřadu a jako svobodnou živností byly označeny ty profese, které nespadaly do prvních dvou kategorií.¹

2.1.1 Pojem živnost

Živností dle živnostenského řádu se rozumělo každá zákonem dovolená, pravidelně vykonávaná samostatná činnost, která směřuje k dosažení zisku, zabývá se buď výrobou, zpracováním či předěláváním výrobků a zboží, nazývá se tak výrobní živností, nebo provozováním obchodu a tedy živností obchodní.

---

¹KOCKOVÁ R., M. VACHOVÁ. Živnostenská společenstva v Ostravě 1874- 1951. Ostrava, 1969. Registrační značka: Číslo listu JAF 102-154, Číslo pomůcky 42

2.1.2 Všeobecné podmínky provozování živnosti

Živnost mohla provozovat pouze osoba, která dovršila věku 21 let, nebo osoba, která byla příslušným soudem na žádost svého otce nebo poručníka prohlášena za plnoletou. Osoby nezletilé či nezpůsobilé k právním úkonům mohly s povolením zákonných zástupců a soudu provozovat živnost prostřednictvím způsobilého náměstka. Ženy taktéž mohly provozovat živnost, byly-li vdané, potřebovaly souhlas manžela, byť mlčky provedený.

- **Zletilost** – dokazoval se průkazem zletilosti (rodný list, v té době nazývaný křestní list)
- **Státní občanství** – prokazoval se tzv. domovským listem²
- **Svéprávnost** – aby mohl živnostník sám provozovat živnost, měl by mít právo spravovat své jmění. Pokud osoba není svéprávná, může být živnost provozována skrze způsobilého náměstka nebo pachtěře³, pokud živnosti svolili zákonní zástupci a příslušný soud.⁴
- **Správní poplatek** – potvrzení o zaplacení inkorporačního poplatku, které vydal příslušné živnostenské společenstvo nebo obchodní grémium.

Živnost byla výhradně osobní a živnost smí provozovat jen oprávněný živnostník nebo oprávněný náměstek. Živnost nelze na nikoho převést, někomu ji darovat nebo odkázat. Pouze vdova mohla po zemřelém manželovi provozovat živnost tzv. vdovským právem, skutečnost však musí nahlásit živnostenskému úřadu.

2.1.3 Zvláštní podmínky provozování živnosti

- **Živnosti svobodné** – vyžadovali pouze splnění všeobecných podmínek
- **Živnosti řemeslné** – kromě splnění všeobecných podmínek byla potřeba doložit průkaz způsobilosti, tj. vysvědčení, ve kterém se dokazovalo, že se žadatel řádně vyučil a také, že byl jako pomocník zaměstnán a nabyl patřičnou praxi. Průkaz se podával s výučním listem a pracovním vysvědčením vydaným a potvrzeným

---

² OTTIS Rudolf, JUDr. Naše živnostenské právo. Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linart, 1947. Archiv Města Ostravy.

³ §55 zákona č. 277/1859 ř. z., Císařský patent

⁴ §2 zákona č. 277/1859 ř. z., Císařský patent

příslušným společenstvem nebo grémiem. Učební doba musela být minimálně 2 roky a jako pomocník musel být minimálně 3 roky v příslušné živnosti nebo příbuzném továrním podniku zaměstnán.⁵

U tohoto druhu živnosti existovaly i určité úlevy pro ženy. Pokud žena provozovala živnost, kterou obecně ženy prováděly, jednalo se zejména o živnost oděvní, šití dámského a dětského prádla, muselo zpravidla doložit průkaz o řádném dokončení učebního oboru. Ministr obchodu se souhlasem ministra kultury a vyučování mohl říci, že daný průkaz bylo možno úplně nebo částečně nahradit vysvědčením některých živnostenských učilišť, na kterých se oděvní živnost vyučuje a také se v ní patřičně vzdělávala.

Pokud o řemeslnou živnost žádala nemajetná žadatelka, živnostenský úřad, aby zajistil její obživu, mohl daný průkaz prominout (konkrétně se jednalo o průkaz o řádném ukončení učebního poměru, průkaz školního vysvědčení).⁶

- **Živnosti koncesované** – také vyžadovaly splnění všeobecných podmínek, spolehlivost vzhledem k povaze příslušné živnosti a u některých průkaz způsobilosti. Žádalo se přiměřené všeobecné školní vzdělání a podle okolností také několikaleté zaměstnání v příslušném oboru.

Dispens, neboli osvobození od průkazu způsobilosti uděloval ve zvláštních případech zemský úřad, který nejdříve vyslechl obchodní komoru a příslušná živnostenská společenstva nebo grémia. Žádosti na dispens bylo nutno podat u příslušného okresního úřadu. Okresní úřad mohl po vyslechnutí příslušného společenstva udělit dispens od průkazu učební doby nebo pomocnické jediné žadatelkám, které chtěly vykonávat živnost dámského a dětského krejčovství. O dispens mohl požádat ten, kdo nezaviněně nemůže předložit průkaz způsobilosti, ačkoli mohl jiným nepochybným způsobem prokázat, že chybějící pracovní nebo učební dobu v dotyčné nebo podobné živnosti skutečně strávil (na vojně v dílnách apod.). Komu tyto okolnosti chyběly, neměl naději na kladné vyřízení žádosti na dispens a jeho žádost byla brána jako bezpředmětnou.

2.1.4 Vznik živnosti

⁵ OTTIS Rudolf, JUDr. Naše živnostenské právo. Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linart, 1947. Archiv Města Ostravy.

⁶ § 14d zákona č. 277/1859 ř. z., Císařský patent

Pokud chtěl někdo provozovat výše zmíněnou živnost, musel se nejdříve u příslušného okresního úřadu ohlásit. K ohlášení bylo nutné přiložit křestní a domovní list, potvrzení společenstva nebo grémia o zaplacení inkorporačního poplatku a šlo-li o živnost řemeslnou, doložit navíc doklady o průkazu způsobilosti. U koncesované živnosti bylo potřeba zažádat o udělení koncese. Živnost svobodnou nebo řemeslnou bylo možno začít provozovat ihned, jakmile byla živnost ohlášená živnostenskému úřadu. U živnosti koncesované bylo třeba sečkat až do vyřízení koncesní žádosti. Doporučovalo se u živností svobodných a řemeslných vyžádat si potvrzení o učiněném ohlášení (tzv. „opovědi“), protože vydání živnostenského listu trvalo někdy déle, zatímco živnostník potřeboval mnohdy dříve průkaz o tom, že živnost provozoval právem.

Ohlášení svobodné nebo řemeslné živnosti u příslušného okresního úřadu dle bydliště žadatele. Taktéž žádost o koncesi se žádala u příslušného okresního úřadu, který po vyslechnutí příslušného společenstva, obecního zastupitelstva a policejního úřadu, který o schválení rozhodoval dle svého volného uvážení. Některé koncese uděloval přímo Zemský úřad, eventuálně ministerstvo vnitra. Jednalo se zejména o koncese pro živnosti zastavárenské, tiskárenské, stavební, informační, knihkupectví a cestovní kanceláře, kde bylo nutno žádost o koncesi podat příslušnému okresnímu úřadu, ale adresovat ji úřadu zemskému.

Ohlášení každé živnosti bylo třeba okolkovat a to následovně:

- V místě s počtem obyvatel do 5000 kolkem za 8 Kč
- Do 10 000 obyvatel kolkem v hodnotě 10 Kč
- Do 50 000 a více obyvatel kolkem za 20 Kč

Přílohy Ohlášení se kolkovaly cenou 1 Kč za každý arch. Dodatečně se vyměřovala dávka z úředního výkonu po vydání živnostenského listu ve výši od 60 Kč, vzhledem na rozsah ohlašované živnosti. Pokud bylo vydání živnostenského listu úřadem zamítnuto, bylo možno se proti tomu odvolat k Zemskému úřadu a to do 15 dnů od dne doručení zamítacího postoje. Provozovat živnost, byť svobodnou, pokud nebyla ohlášená, je nepřípustné a trestné. Řádně ohlášenou svobodnou nebo řemeslnou živnost bylo možné provozovat i v době odvolání proti případnému odmítnutí vydání živnostenského listu, dokud nebylo odvolání nejvyšší instancí rozhodnuto. Bylo-li rozhodnutí záporné a nelze se již odvolat, bylo nutné provozování živnosti bezodkladně zastavit.

2.1.5 Zánik živnostenského práva

Živnostenské právo zaniká:

- Smrtí živnostníka
- Dobrovolným vzdáním se živnost
- Odnětím živnostenského práva

Kdo se vzdal provozování živnosti, musel vrátit živnostenský list a oznámit vzdání se živnosti příslušnému okresnímu úřadu, v jehož obvodu byla živnost provozována.

Majitelé živností obchodních nebo řemeslných neměli povinnost provozovat svou živnost v plném rozsahu a nepřetržitě, existují i případy, kdy majitelé živností (pekaři, řezníci, kominíci, dopravci) nesměli přerušit nebo zastavit jednou započaté provozování živnosti dle své vůle, ale byli povinni, chtěli-li provozování své živnosti zastavit, museli dané rozhodnutí dát předem vědět minimálně 4 týdny příslušnému živnostenskému úřadu.

Pokud živnostenský úřad shledal dodatečně u některého živnostníka, že neměl a nemá doposud některé zákonné podmínky pro samostatné provozování živnosti, mohl mu provozování živnosti zakázat a odebrat živnostenský list. U některých koncesovaných živností může být koncese odebrána i tehdy, jestliže se živnost nezačala do 6 měsíců provozovat, nebo na tutéž dobu její provozování přerušili. U živností zabývajících se dopravou osob, mohlo být koncesní právo odňato již po 2 měsících, jestliže se živnost nezačala provozovat, nebo se na tutéž dobu přerušila.

2.1.6 Vyloučení z provozování živnosti

Byl-li někdo odsouzen za nějaký zločin, pro přečin nebo přestupek, spáchaný pro zisk nebo proti veřejné mravní počestnosti nebo těžký přestupek důchodkový, mohlo mu být úřadem odepráno právo k nástupu nějaké živnosti, když by se podle zvláštní povahy živnosti přihlíželo k osobě a k trestnímu činu jí spáchané a je možné se obávat, že by živnost zle využívala. Rozhodující byla ovšem povaha trestního skutku a dále druh živnosti, o kterou se jednalo. Proto bylo rozhodnutí ohledně vyloučení někoho z provozování živnosti čistě na volné, rozhodnutí živnostenského úřadu. Bezpodmínečné vyloučení pro výkon některé

z živnosti mohlo být provedeno jen tehdy, pokud se všechny výše zmiňované podmínky objevily najednou.⁷

2.1.7 Živnostenská společenstva

Živnostníci zakládali Společenstva, která byla řízená představenstvem. Pokud se ve společenstvu shromažďoval jeden obor či pár podobných oborů, nazývali se odborným společenstvem. Hlavními povinnostmi společenstva bylo udržování spořádaných poměrů mezi členy, pomocníky a uční. Pokud společenstvo sdružovalo jen několik příbuzných oborů, jmenovalo se společenstvem odborným. Germaia se nazývala společenstva obchodníků do roku 1924 a od roku 1934 podle Almanachu obchodního grémia je první doklad o vzniku obchodního grémia.⁸ V jednom obvodu mohlo existovat pouze jedno společenstvo pro stejnou kategorii živností. Pokud živnostník vykonával více živností najednou, musel být členem všech společenstev pro dané zřízené živnosti. Obvod území, pro který se vztahovala působnost konkrétního společenstva, byl dán příslušným okresním úřadem a obchodní živnostenskou komorou.

Ke dni 31.12.1920 byl založen katastr živnostenských společenstev ministerstvem obchodu. Seznam byl řazen na celé obvody obchodních a živnostenských komor, tzv. komorní společenstva, následně pro města s vlastním statutem jako např. Praha, Liberec a následně dle politických okresů abecedně řazené. V seznamu byla společenstva označována podle názvu profese a čísla, díky němuž si dohledáme konkrétní společenstvo.⁹ Např. pod názvem drogisté č. 31, znamená, že: v seznamu pod číslem 31 je "Grémium drogistů a materialistů pro jižní soudní okresy obchodní a živnostenské komory Liberecké".¹⁰ V seznamu vedle politického okresu bylo uvedeno, zda se jednalo o živnost odborovou nebo

---

⁷ OTTIS Rudolf, JUDr. Naše živnostenské právo. Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linart, 1947. Archiv Města Ostravy.

⁸ KOCKOVÁ R., M. VACHOVÁ. Živnostenská společenstva v Ostravě 1874- 1951. Ostrava, 1969. Registrační značka: Číslo listu JAF 102-154, Číslo pomůcky 42 (strana 13)

⁹ DVOŘÁK, Josef, Dr. Živnostenská společenstva a jednoty v Čechách. Praha: Tisk Otakara Janáčka. Archiv města Ostravy, Př. č. 37616/03, Signatura A-23118

¹⁰ DVOŘÁK, Josef, Dr. Živnostenská společenstva a jednoty v Čechách. Praha: Tisk Otakara Janáčka. Archiv města Ostravy, Př. č. 37616/03, Signatura A-23118 (str. 4)

příbuzných a smíšených živností dělené navíc podle jednacích řečí na českou a německou, dále pak počet členů a učňů.¹¹

2.1.8 Učedníci

Pracovní doba byla zákonem¹² stanovena na 8 hodin a navíc ženy soboty po druhé hodině odpolední nesměly pracovat v továrnách. V továrních podnicích byly však často zákonem stanovené podmínky porušovány. Místo, aby dělník pracoval 8 hodin denně, mnohdy denní pracovní fond tvořil 12 hodin, což činilo celkem 84 hodin týdně. Živnostenská inspekce zaznamenala i velmi bouřlivý případ u tavičů smaltu, kteří pracovali 16 hodin denně (od 6. do 21. hodiny) a kromě víkendu denně přespávali v tavírně. Dělníci na stavebách pracovali denně běžně 10–11 hodin. Živnostenská inspekce podala písemný nesouhlas s jejich pracovní dobou a sami dělníci se vzbouřili, aby jim pracovní doba nebyla zkracována, jelikož potřebovali zaopatřit své rodiny. Živnostenská inspekce na základě zjištěných přestupků zákonné pracovní doby činila opatření na základě udání.¹³ Pokuty se pohybovaly v průměru okolo 100 Kč, dosahovaly i výše 1000 Kč – 1500 Kč.

Noční práce byla ze zákona nepřípustná.¹⁴ Zákon se týkal hlavně pekáren, které zahajovaly výrobu před 3. hodinou ranní. Pokud pracovní doba nebyla dodržena, byli pokutováni.

Povinná přestávka pro odpočinek byla stanovena na 15 minut po 4 nepřetržitých pracovních hodinách.

2.2 Poválečné období

Po válce dochází ke konfiskaci majetku¹⁵ podle dekretu prezidenta republiky ze dne 25.10.1945 č. 108 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondch národní obnovy¹⁶.

¹¹ DVOŘÁK, Josef, Dr. Živnostenská společenstva a jednoty v Čechách. Praha: Tisk Otakara Janáčka. Archiv města Ostravy, Př. č. 37616/03, Signatura A-23118

¹² § 5 zákona o 8 hodinové pracovní době

¹³ § 9 zákon o živnostenské inspekci

¹⁴ Ministerstvo sociální péče dne 29.5.1927, č. j. 2580/III D-27 dovoluje práci nejdříve od 4. hodiny ranní

¹⁵ konfiskace majetku znamená zabavení majetku

¹⁶ PETRŽELKA, Karel, JUDr. et al. Jak získám příděl živnosti. Praha: Československý kompas, 1947. Archiv města Ostravy, ev. č. 69, Editace: Sbírka právnických a korporátních aktualit sv.3

Ke konci srpna 1945 bylo např. pod národní správou 40 000 živností. O znárodnění se v programu výslovně nehovořilo, pouze vláda prohlásila, že je třeba „postavit celý peněžní a úvěrový systém“. Se znárodněním se ovšem počítalo, až bude osvobozeno celé území republiky. Rozdílné však byly představy různých politických subjektů o jejich rozsahu, rychlosti, s jakou bude postupovat, atd.

Hospodářská situace země se v posledních měsících války zhoršila. Zhroutila se nacistická výroba, projevoval se citelný nedostatek surovin, paliv, elektřiny, vázlo zásobování. Kritická situace byla v dopravě, jak v sítích, tak ve stavu dopravních prostředků. Produktivita práce dosahovala 40-60% předválečného stavu. Bylo zapotřebí připočíst i vyčerpanost dělníků, pokles pracovní morálky, odliv pracovníků z průmyslu, problémy s kvalifikací. Takto se projevovaly nepřímé důsledky války.

Znárodněním nabyt stát vlastnictví všech budov a zařízení daných podniků, příslušenství včetně všech práv (patentů, živnostenských oprávnění, licencí), hotovosti, materiálu, směnek cenných papírů, hotových i nedokončených výrobků, zkrátka všeho. Pro lepší představu bylo znárodněno celkem 3000 podniků, které tvořily 16,5% celostátního počtu podniků a výrobní kapacitu ztvárňovala asi 61% zaměstnanců průmyslu.

Sektor	% Podniků	Počet podniků	Počet zaměstnanců v %
Znárodněný	17	2867	61
Soukromý	49	8449	23
Ostatní	34	5811	16

Pro znárodnění podniků vedl údajně fakt, že bylo potřeba doplnit vyčerpané zásoby surovin, paliv a materiálu pro zabezpečení výroby a k tomu byla potřeba velká kapitálová injekce, kterou hlavně ve velkém průmyslu nemohli soukromí vlastníci zabezpečit. Nárok na náhradu znárodněného majetku měli bývalí vlastníci, kteří nepatřili mezi nepřátele a zrádce. U některých nebyla náhrada ani možná, jelikož některé znárodněné majetky byly z doby války tak zadlužené, že je stát musel naopak sanovat¹⁷. Všeobecně se počítalo s tím, že náhrady budou vyplaceny v závislosti na hospodářských výsledcích v delším časovém

¹⁷ Sanaci lze definovat jako samotné odstranění příčin a následků způsobených škod

období. Formou zálohy byly náhrady vypláceny jen omezenému počtu bývalých vlastníků nebo dědiců, např. starým a nemocným osobám, osobám pronásledovaných fašismem, apod.¹⁸

2.2.1 Všeobecné zásady pro zrušení nových živností

Přídělové nařízení stanovuje v §§ 53 a 56 zásady pro zrušení nových živnostenských oprávnění získaných 5. 5. 1945. Díky tomuto nařízení mají být napraveny důsledky nesprávné živnostenské politiky, která bez ohledu na hospodářskou potřebu dávala nezodpovědně vznikat novým živnostem.

Zrušena byla nová oprávnění, která byla získána:

- obejitím přídělového řízení
- pro provozování živnosti pomocí konfiskované majetkové podstaty
- bez zřetele na hospodářskou potřebu
- v rozporu se zásadami a potřebami osidlovací politiky

Zrušení rozhodovalo příslušné ministerstvo nebo jím pověřený orgán po slyšení příslušných zájmových korporací a to zpravidla na návrh osidlovacího úřadu.

2.2.2 Význam pro příděl

Pro příděl měla ustanovení dvojí význam:

- 1.) Každý národní okresní výbor je povinný do 14 dnů po uveřejnění rámcového plánu, určeného pro jeho obvod, hlásit osidlovacímu úřadu a příslušnému ministerstvu všechna živnostenská oprávnění získaná v jeho obvodě po 5. 5. 1945.
- 2.) Zrušením nových a hospodářsky zásadně neodůvodněných živností byla sjednána bezpečná záruka proto, aby existence přídělců nebyla ohrožována konkurencí podniků, jejichž vznik není odůvodněn hospodářskou potřebou.¹⁹

---

¹⁸GERŠLOVÁ, Jana, PhDr. CSc. Kapitoly z dějin podnikání v Československu II. Období po roce 1945. Karviná, 1994, ISBN 80-85879-06-9

2.2.3 Socialismus

Po roce 1948 nastal zlom, kdy došlo k likvidaci několika živností, kdy Ústava z roku 1948 prosazovala tzv. společné vlastnictví. Během tzv. socializace bylo mnoho soukromých podniků znárodněno a živnostenské podnikání ztrácelo na významu a podnikání se přesunulo do socialistického sektoru např. lidová družstva, státní podniky. V roce 1965 došlo k úplnému zrušení živnostenského řádu již zmiňovaným zákonem č. 65/1965 Sb., zákoníkem práce. Do roku 1989 chyběla právní úprava živnostenského podnikání, živnostenský zákon nebyl nikde zakotven, nicméně existovalo pár zásad, které pouze připouštěly drobné podnikání.

Komunistická strana Československa dne 22. 1. 1964 vyžadovala umožnit provozování drobných služeb a oprav místním občanům, zejména těm, kteří kvůli péči o rodinu nebo svůj zdravotní stav či pokročilý věk nemohli dané úkony provádět v pracovním poměru, ale přesto byli schopni a ochotni konat dané práce v omezeném rozsahu. Práci těchto občanů bylo třeba podporovat, protože přispívali k uspokojení potřeb občanů a jejich provozováním je obecný zájem. Pokud některou službu nebyla schopna některá socialistická organizace zajistit a jejich obyvatelé si museli drobné práce a opravy zajišťovat daleko, přestože byli v obci občané, kteří byli schopni jejich přáním vyhovět, mohl těmto lidem místní národní výbor udělit povolení. Povolení mohlo být uděleno pouze na drobné řemeslné práce nebo opravy, k poskytování osobních služeb nebo k drobné doplňkové výrobě z místních zdrojů surovin pro místní spotřebu a to pouze ženám v domácnosti, důchodcům, osobám se změněnou pracovní schopností a pracovníkům, kteří chtěli služby poskytovat vedle svého dosavadního zaměstnání, vždy však občanům starších 18 let. Službu poskytuje občan vlastním jménem a vztahují se na něho ustanovení občanského zákoníku o službách.²⁰

Od listopadu 1987 vláda Československé socialistické republiky vydala nařízení o poskytování služeb občany a prodeji zboží díky povolení místního národního výboru a zároveň při splnění podmínek vládního nařízení mohl občan poskytovat služby či prodej zboží, aby uspokojil potřeby občanů nebo organizací. Dané služby mohl poskytovat pouze vedle svého stávajícího zaměstnání, v té době bylo možné podnikat pouze na vedlejší poměr,

---

¹⁹PETRŽELKA, Karel, JUDr. et al. Jak získám přiděl živnosti. Praha: Československý kompas, 1947. Archiv města Ostravy, ev. č. 69, Editace: Sbírka právnických a korporátních aktualit sv.3

²⁰ Sbírka zákonů Československé socialistické republiky. Sbírka zákonů č. 20/1965. Praha: Knihtisk 1, národní podnik. Městský archiv v Ostravě. Signatura E87/57, Inv. čís. 1350.

podnikání nemohlo být hlavní činností. Vládní nařízení bylo tzv. předvojem podnikání, na něž navazoval již zmiňovaný zákon č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání²¹

2.3 Živnostenské podnikání po roce 1989

Koncem roku 1989 došlo k opětovnému vzniku živnostenského podnikání a docházelo tak k postupné podpoře podnikání občanů. Pro tyto účely byl vydán zákon č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů a následně zákon 103/1990 Sb., který pozměňoval a doplňoval hospodářský zákoník. Velkým zlomem v soukromém podnikání byl příchod zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)²², který známe do současnosti, nicméně od daného roku prošel řadou novel.

2.3.1 Novelizace zákona s účinností k 1. 1. 1996

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů byl mnohokrát novelizován. Docházelo k velkému nárůstu podnikatelských subjektů (viz Tab. 1) a z poznatků získaných praxí v soukromé podnikatelské sféře bylo potřeba upravit živnostenské právo. První velkou změnou v oblasti živnostenského podnikání byla z kraje roku 1996, novelou č. 286/1995 Sb., s účinností k 1. 1. 1996.

Tato novelizace byla první, která přinesla velké zásadní změny v živnostenském právu, zabývala se především řešením vážných problémů v živnostenském podnikání. Jednalo se o jednotlivé úpravy, které měly zlepšit vstup živnostníků do podnikání. Mezi hlavní problémy pro získání živnostenského oprávnění právnických a fyzických osob byly nerovné podmínky mezi jednotlivými subjekty, došlo k regulaci podmínek na odbornou způsobilost pro zahájení podnikání, spolupráce orgánů státní správy v živnostenském podnikání a registru živnostenského podnikání.²³

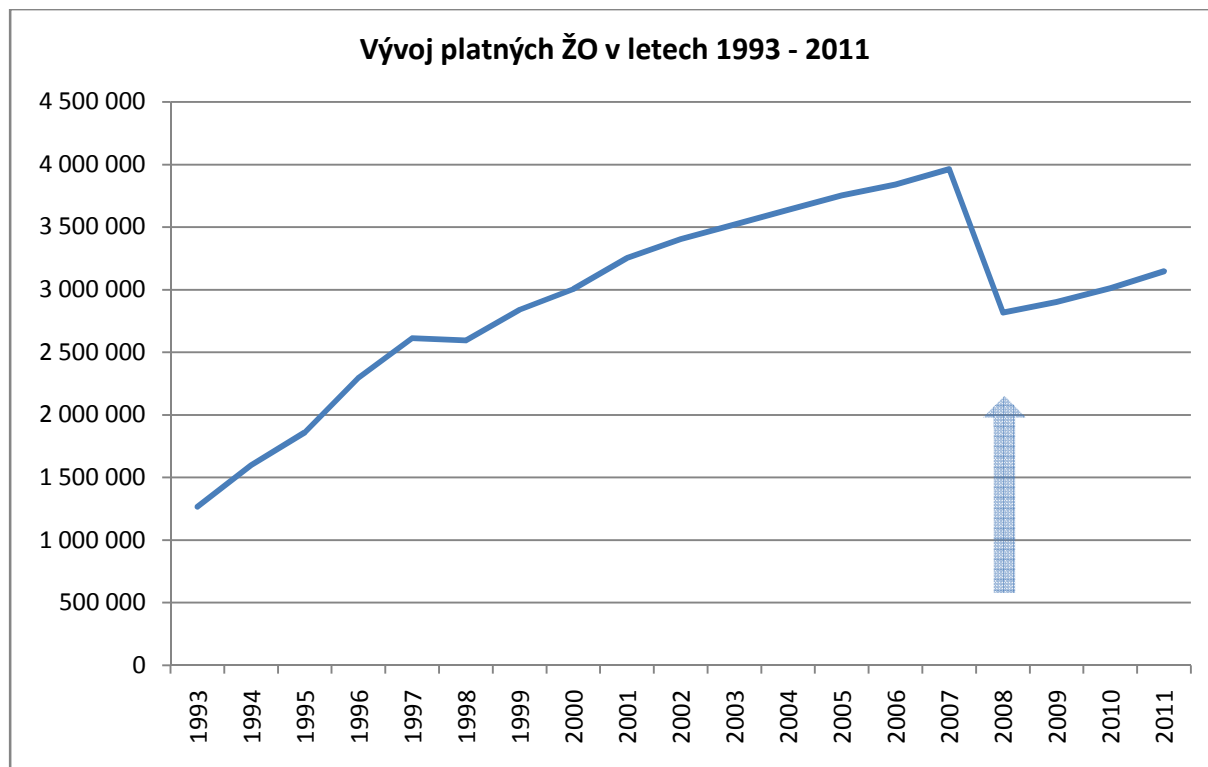
²¹ TRÁVNÍČEK, J., Z. TRÁVNÍČEK. Živnostenský zákon – komentář. 1.vyd. Praha: FRANCES, 1991. ISBN 80-7049-020-9

²² Úprava živnostenského podnikání po roce 1989 [online]. 2010 [cit. 2012-05-05] Dostupné z: <http://www.ceskepodnikani.cz/2010/10/23/uprava-zivnostenskeho-podnikani-po-roce-1989/>

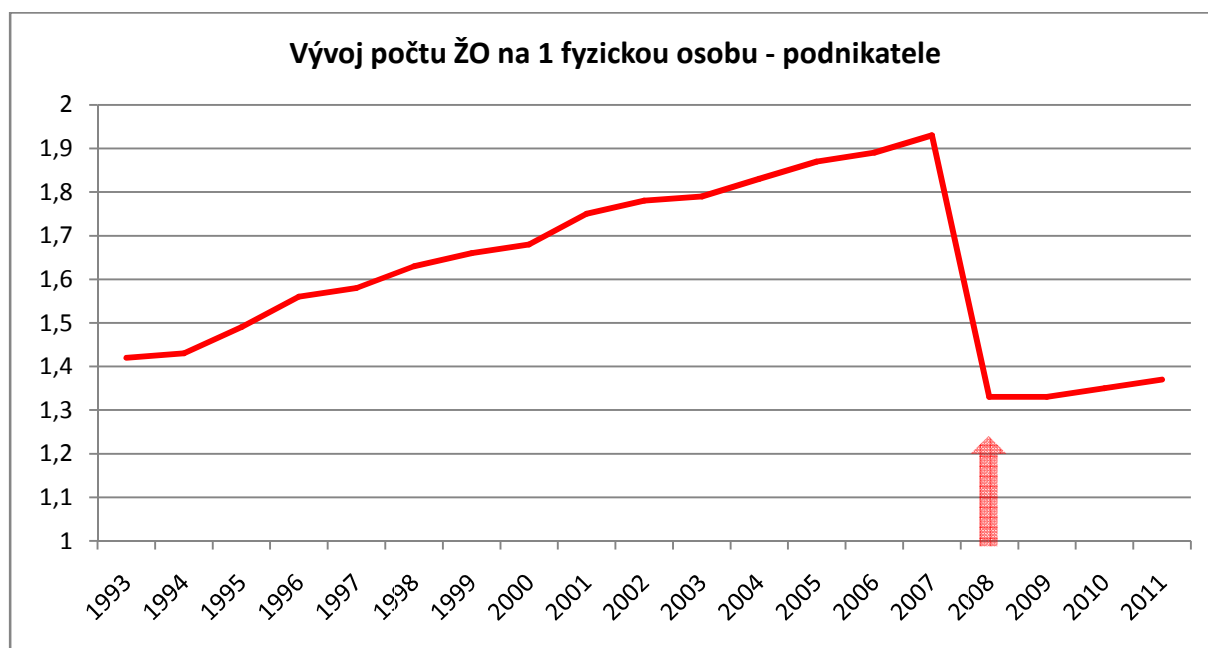
²³ SPOLEČNÁ ČESKO-SLOVENSKÁ DIGITÁLNÍ PARLAMENTNÍ KNIHOVNA [online]. 1993-96 [cit. 2012-05-06]. Parlament České republiky. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1993ps/tisky/t165000d.htm>

Snížila počet živností, u kterých byla potřeba doložení odborné způsobilosti, a tyto živnosti se zařadily mezi živnosti volné.²⁴

Graf. 1: Vývoj živnostenských oprávnění za období 1993-2011

Graf. 2 Vývoj počtu ŽO na 1 fyzickou osobu - podnikatele

²⁴ Parlament České republiky Poslanecká sněmovna [online]. 1999 [cit. 2012-05-06]. Sněmovní tisk 263/0. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=263&CT1=0>

Tab. 1: Počet živnostenských oprávnění za období 1993-2011

Ke dni	Celkem platných ŽO	Počet ŽO na 1 podnikatele
31. 12. 1993	1 263 758	1,42
31. 12. 1994	1 595 077	1,43
31. 12. 1995	1 859 192	1,49
31. 12. 1996	2 294 052	1,56
31. 12. 1997	2 611 422	1,58
31. 12. 1998	2 592 239	1,63
31. 12. 1999	2 837 831	1,66
31. 12. 2000	3 001 820	1,68
31. 12. 2001	3 251 556	1,75
31. 12. 2002	3 402 149	1,78
31. 12. 2003	3 517 655	1,79
31. 12. 2004	3 637 442	1,83
31. 12. 2005	3 750 559	1,87
31. 12. 2006	3 837 725	1,89
31. 12. 2007	3 961 070	1,93
31. 12. 2008	2 815 400	1,33
31. 12. 2009	2 898 826	1,334
31. 12. 2010	3 009 443	1,347
31. 12. 2011	3 146 013	1,37

Zdroj: upraveno podle <http://www.rzp.cz/statistiky.html> [cit. 2012-05-06]²⁵

2.3.2 Podnikání cizinců

Hlavní podmínkou pro vznik živnostenského oprávnění pro podnikání cizinců je zejména trvalý pobyt na území České republiky. Zahraniční osoby mohou na našem území podnikat za stejných podmínek jako české osoby. Podle tabulky č. 2 se počet podnikajících cizinců v České republice v letech 1993-1996 (od roku 1993 se začala sledovat statistika podnikatelů) rapidně navýšil. Rostlo nejen samotné vydávání živnostenských oprávnění pro naše české podnikatele, ale také pro zahraniční osoby. Důležitým faktem pro tento nárůst bylo otevření hranic v ČR. Cizinci – podnikatelé přinesli do naší země nové technologie k vytváření výrobků či služeb, které se dobře prodávaly na tuzemském i zahraničním trhu, a také příliv zahraničních podnikatelů přispěl k rozvinutí podnikání na našem území.²⁶

²⁵ Upraveno podle: Rzp.cz: statistiky [online]. 2011 [cit. 2012-05-06]. Dostupné z: <http://www.rzp.cz/statistiky.html>

²⁶ SPOLEČNÁ ČESKO-SLOVENSKÁ DIGITÁLNÍ PARLAMENTNÍ KNIHOVNA [online]. 1993-96 [cit. 2012-05-06]. Parlament České republiky. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1993ps/tisky/t165000d.htm>

Tab. 2: Počet zahraničních podnikatelů v ČR

Subjekty	31. 12. 1993	31. 12. 1994	31. 12. 1995	31. 12. 1996
Celkem platných ŽO	1 263 758	1 595 077	1 859 192	2 294 052
ŽO pro cizince	8 823	19 858	43 335	54 745
Počet obyvatel v ČR	10 328 970	10 334 013	10 334 404	10 325 058

Zdroj: upraveno podle <http://www.rzp.cz/statistiky.html> [cit. 2012-05-06]²⁷

Za zahraniční osobu se považuje právnická osoba se sídlem nebo fyzická osoba s bydlištěm mimo ČR. Pokud má podnik či organizaci na našem území, musí být daná jednotka zapsána v obchodním rejstříku. Cizinci mimo země EU musí mít navíc vystavené vízum. Dále v rámci sjednocení podmínek pro provozování živnosti musí prokázat trestní bezúhonnost ze země, jehož je občanem a ze zemí, ve kterých se v posledních 3 letech zdržoval. Tímto prokázáním se zabránilo nechtěným podvodům zahraničního podnikatele vůči ČR.

2.3.3 Odborná způsobilost

Doposud platný zákon požadoval pro vznik živnostenského oprávnění odbornou způsobilost získanou odborným vzděláním nebo vyučením budoucího potencionálního podnikatele a zároveň vykonání 3 leté praxe v oboru či příbuzném oboru, na které je živnostenské oprávnění žádáno.

Novelizací se nezrušila či nezměnila podmínka vyučení v daném oboru, ale odstranila se podmínka povinné, 3 leté praxe v oboru. Dále se novelizací schvaluje odborná způsobilost dosažená rekvalifikací žadatele a také vzdělání umožňuje nahradit 6 letou praxí v oboru nebo příbuzném oboru.

2.3.4 Trestní bezúhonnost

Doposud platné podmínky ohledně doložení trestní bezúhonnosti platily pouze pro fyzické osoby. Novelizací byla podmínka rozšířena i na právnické osoby a tím se dosáhlo

²⁷ Upraveno podle: Rzp.cz : statistiky [online]. 2011 [cit. 2012-05-06]. Dostupné z: <http://www.rzp.cz/statistiky.html>

zabezpečení obcházení zákona právníckými osobami, aby například nebyli ve 2 veřejných obchodních společnostech, jelikož u veřejné obchodní společnosti se ručí celým svým majetkem.²⁸

2.4 Novela č. 356/1999 Sb.

Novelu z roku 1996 proběhlo mnoho důležitých změn v oblasti živnostenského podnikání. Novelizací č. 356/1999 Sb., která byla platná dnem 1. 1. 2000, se zabývala hlavně řešením obecných problémů podnikání, na které se předešlými novelami nemyslelo.

Změny byly hlavně zaměřeny na vymezení všeobecných podmínek pro vznik živnostenského oprávnění. Navrhlo se, aby se při posuzování trestní bezúhonnosti vycházelo z každého úmyslného trestního činu jednotlivě, za něhož byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody delší než 1 rok a dále pro trestný čin spáchaný z nedbalosti související s podnikáním. Upřesnily se kritéria, která se vázala na souvislosti mezi skutkovou podstatou trestního činu a předmětem podnikání.

Podnikatel měl povinnost vystavit doklad při prodeji služeb nebo zboží, přesáhne-li jejich hodnota 20 Kč.

Přidala se nová všeobecná podmínka k provozování živnosti. Žadatel musí doložit doklad, který potvrzuje, že nemá vůči státu nedoplatky na daních.

Živnostenské úřady mohly:

- Zrušit živnostenské oprávnění, pokud podnikatel neprovozuje živnost po dobu více než 2 roky (od roku 2008 4 roky).
- Zrušit fyzické i zahraniční osobě oprávnění, pokud podnikatel neplní závazky vůči orgánu sociálního zabezpečení.
- Měly právo zveřejňovat na úřední desce seznam právníckých i fyzických osob, kterým bylo zrušeno živnostenské oprávnění ze sankčních důvodů.²⁹

²⁸SPOLEČNÁ ČESKO-SLOVENSKÁ DIGITÁLNÍ PARLAMENTNÍ KNIHOVNA [online]. 1993-96 [cit. 2012-05-06]. Parlament České republiky. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1993ps/tisky/t165000d.htm>

²⁹Parlament České republiky Poslanecká sněmovna [online]. 1999 [cit. 2012-05-06]. Sněmovní tisk 263/0. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=263&CT1=0>

2.5 Změny v živnostenském právu po roce 2008

Vzhledem k tomu, že se zjednodušilo živnostenské právo je zapotřebí stanovit takovou legislativu, která nejen usnadní podnikání, ale hlavně i administrativu.

Hlavní změny se týkaly především:

- Živnostenský list (viz Příloha 1) a koncesní listina byly nahrazeny výpisem ze živnostenského rejstříku (viz Příloha 2). Tento doklad začal nahrazovat klasický živnostenský list od 1. 7. 2008, i když mezi lidmi se pořád říkalo živnostenský list nebo koncesní listina, jelikož měli názvy zažité. Na výpisu může být uvedeno i více živností najednou, viz Příloha 2, ve které mám uvedenou nejen živnost volnou, ale i řemeslnou a daným tiskopisem se prokazujeme pro doložení živnostenského oprávnění.
- Zrušila se místní příslušnost k živnostenským úřadům. Podat žádost o živnostenské oprávnění či vystavit výpis ze živnostenského rejstříku mohl podnikatel uskutečnit na jakémkoliv živnostenském úřadě v celé České republice, bez ohledu na to, zda má fyzická osoba bydliště nebo právnická osoba sídlo v územním obvodu, což znamenalo, že podnikatel se může obrátit na libovolný živnostenský úřad dle toho, jak mu to místně vyhovuje. Údaje o podnikatelích a jejich předmětech podnikání úřady mezi sebou sdíleli prostřednictvím informačního systému živnostenského rejstříku.
- Další změna se týkala přerušení živnosti a to přerušení podnikání na dobu neurčitou. Pokud by chtěl podnikatel začít znovu podnikat, musel skutečnost písemně nahlásit živnostenskému úřadu. Pokud živnostník přerušil živnost na dobu určitou a podnikání do lhůty znovu nezačal, živnostenský úřad automaticky bere v potaz, že živnostník začal opět podnikat a automaticky mu živnostenské oprávnění obnoví. Před novelou č. 130/2008 Sb., se živnost mohla přerušit pouze na 2 roky. Opět se živnost vyvíjí pozitivním krokem kupředu.
- Zredukoval se počet živností. Skutečnost lze vidět i v mé Tabulce č. 1, že od roku 2008 rapidně klesl počet živností. Několik živností řemeslných bylo zařazeno do živností volných. Živnost volná se zredukovala ze 125 tehdejších oborů na 80 oborů podnikatelských živností. Některé podobory, které si byly velmi blízké, se sloučily v jeden obor. Tímto sloučením vzniká další výhoda pro podnikatele

a to ušetření nad správními poplatky spojené s vyřizováním živnostenského oprávnění.

- Změnou prošly i požadavky na praxi budoucího podnikatele. Mladým nebo začínajícím podnikatelům zlehčí práci vykonáním potřebné praxe, nicméně stále zůstává podmínka odpovídajícího vzdělání, aby např. nedošlo k újmě na zdraví nebo ke škodě na majetku.³⁰ Dále se vypustila podmínka praxe u provozování řemeslné činnosti, pokud podnikatel řádně ukončil vzdělání nebo absolvoval rekvalifikační kurz v konkrétním oboru.³¹
- U řádně ukončeného studia zakončeného výučním listem nebo maturitním vysvědčením se snížila podmínka praxe na 1 rok nebo praxi mohl nahradit rekvalifikační kurz v daném nebo podobném oboru. Při dosažení vysokoškolského vzdělání se se praxe v příbuzném oboru vůbec nepožadovalo. Kvalifikaci lze doložit i 6 letou praxí v příbuzném oboru. Do současné chvíle bylo získání praxe obtížné z důvodu vyšší nezaměstnanosti.
- Zmínila jsem již, že živnostenské listy a koncesní listiny byly nahrazeny výpisem ze živnostenského rejstříku. Na něm jsou vypsány kompletně všechny živnosti, které podnikatel provozuje nebo má k nim oprávnění, tedy musel mít živnostník až desítky živnostenských listů pro každý druh živnosti nebo pro každý obor živností. Tímto se výrazně snižuje administrativa dle mého názoru, je pohodlnější nosit jednu listinu než arch papírů a také podnikatel ušetří na správních poplatcích.³²
- Obchodní společnosti nezískaly výpis ze živnostenského rejstříku dřív, než se zapsali do obchodního rejstříku a po zapsání ho obdrželi nejpozději do 5 dnů, tehdy to bylo do 15 dnů.³³

³⁰ Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna [online]. 2007 [cit. 2012-05-08]. Sněmovní tisk 354/0, část č. 1/2. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=354&CT1=0>

³¹ § 21 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

³³ SMOLKOVÁ, Kateřina. Epravo.cz [online]. 2008 [cit. 2012-05-08]. 55277. Novela živnostenského zákona. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/novela-zivnostenskeho-zakona-55277.html>

2.5.1 Správní poplatky

Výše poplatků je rozdílná a liší se podle úkonu, který podnikatel žádal u živnostenského úřadu. Živnostník byl povinen uhradit tyto správní poplatky bez ohledu na obor, ve kterém chtěl podnikat. Správní poplatky jsou uvedeny v Tab. 3.

Tab. 3: Výše správních poplatků.

Činnost	Cena
a) Ohlášení živnosti při vstupu do živnostenského podnikání	1 000 Kč
b) Další ohlášení živnosti	500 Kč
c) Přijetí žádosti o koncesi při vstupu do živnostenského podnikání	1 000 Kč
d) Přijetí další žádosti o koncesi	500 Kč
e) Změna rozhodnutí o udělení koncese	500 Kč
f) Vydání rozhodnutí o schválení odpovědného zástupce pro koncesovanou živnost	500 Kč
g) Vydání výpisu z živnostenského rejstříku po provedení oznámené změny	100 Kč
h) Vydání úplného nebo částečného výpisu z živnostenského rejstříku na žádost	20 Kč/str.
i) přijetí podání kontaktním místem veřejné správy podle §72 živ. zákona	50 Kč

Zdroj: upraveno podle: *Business.center.cz* [cit. 2012-05_08]³⁴

2.6 Změny v živnostenském zákoně v roce 2010

Živnostenský zákon procházel řadou novel a uvádím zde opravdu nejzásadnější změny, které velmi ovlivňovaly podmínky pro vznik živnostenského oprávnění. V tomto roce byly vydány 2 důležité novely a to novela živnostenského zákona č. 227/2009 Sb., s účinností k 1.7.2010 a novela č. 155/2010 Sb. Nyní rozvedu každou jednotlivě.

Novela č. 277/2009 Sb.:

- Živnostenský zákon zavedl pojem tzv. Identifikačního čísla provozovny (IČP). Pod daným identifikačním číslem budou označeny veškeré provozovny, ve kterých živnostník vykonává svou ekonomickou činnost. Živnostenský úřad přidělil každému podnikateli identifikační číslo provozovny, kterou si podnikatel

³⁴ Upraveno podle *Business.center.cz* : Zákon o správních poplatcích. Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích [online]. 2004 [cit. 2012-05-08]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/spravni-poplatky/sazebnik-cast-1.aspx>

od 1.7.2010 zřídil. Podnikatelé, kteří si vytvořili provozovnu před tímto datem, těm bude přiděleno identifikační číslo v průběhu roku. IČP je desetimístné číslo, které jednoznačně identifikuje provozovnu, je jedinečné, je spjato s konkrétní provozovnou a konkrétním podnikatelem.³⁵ Číslo bylo nahlášeno na Českém statistickém úřadu a živnostenském úřadu, ale také se uvádí u dodavatelů a odběratelům při nákupu nebo prodeji.

Novela č. 155/2010 Sb.:

- Tato novela má snížit administrativu podnikatelů a zkvalitnění aplikací živnostenského zákona. Změny se týkaly hlavně zahájení nebo ukončení živnosti.
- Podnikatel již nemusí oznámit živnostenskému úřadu přerušení živnostenské činnosti. Může přerušení ohlásit, ale již to není jeho povinnost. Povinnost má pouze písemně ohlásit skutečnost, že chce začít podnikat před uplynutím data přerušení živnosti. Živnost lze přerušit na dobu neurčitou. Pokud by chtěl subjekt dále podnikání provozovat, nahlásí změnu nejpozději v den, ve kterém chce pokračovat v podnikání na živnostenský úřad.
- Podstatnou změnou je i úprava ve všeobecných podmínkách, konkrétně u bezúhonnosti. Za osobu bezúhonnou není považována osoba, která byla pravomocně odsouzená za trestný čin spáchaný úmyslně v souvislosti s podnikatelskou činností.
- Pokud se podnikatel rozhodne ukončit svou podnikatelskou činnost, musí tuto informaci nahlásit živnostenskému úřadu nejpozději v den, kdy chce živnost ukončit a nahlásí adresu, na které bude možné provést vypořádání jeho případných závazků a musí nahlásit každou změnu adresy pro případné vypořádání závazků a to až po dobu 4 let po ukončení. Změna zamezuje případné vyhýbání se zodpovědnosti pro uhrazení závazků.
- Odstranila se povinnost živnostníka oznámit živnostenskému úřadu změny údajů, pokud jsou změny zapsány v základním registru, v obchodním rejstříku nebo v evidenci obyvatel. Po zavedení elektronického centrálního registru jsou potřebné údaje o podnikateli státním úřadům dostupné a propojením databáze

---

³⁵ Ipodnikatel.cz [online]. 2011 [cit. 2012-05-08]. Specializovaný portál pro začínající podnikatele. Dostupné z: <http://www.ipodnikatel.cz/Zahajeni-podnikani/provozovna-povinnosti-podnikatele-tykajici-se-oznaceni-vedeni-zrizeni-i-zruseni-provozovny.html>

mezi živnostenským rejstříkem a dalšími informačními systémy veřejné správy si živnostenský úřad sám zjistí potřebné informace.

Každý podnikatel musí ze zákona o účetnictví, archivovat veškeré podklady o účetních operacích nejméně po dobu 5 let.³⁶

---

³⁶ HOCHMAN, Václav a Martin DĚRGEL. Sdružení bez právní subjektivity 2008-2009. Praha: ASPI a.s., 2007. 242 s. ISBN 97-80-7357-303-4.

3 Podnikání dle živnostenského zákona v současnosti, pro rok 2011

3.1 Definice živnosti

Živnostenský zákon definuje pojem živnost jako,, soustavnou činnost provozovanousamostatně vlastním jménem na vlastní zodpovědnost za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem".³⁷ Na toto vymezení navazuje taktéž definice z Obchodního zákoníku, kde se podnikáním,, rozumí soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Podnikatelem podle tohoto zákona je osoba zapsaná v obchodním rejstříku, osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění, osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů a osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu. “³⁸

Z těchto definic lze vyvodit, že živnostenské podnikání je konkrétní oblastí podnikání, které obchodní zákoník uvádí jako jednu ze čtyř možných kategorií živnostenského oprávnění.

3.2 Právní úprava živnostenského podnikání

Základní právní úpravou živnostenského podnikání je zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů. Výkon státní správy v oblasti živnostenského podnikání je upravena zákonem č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů. Dalšími důležitými zákony, které upravují práva a povinnosti podnikatelů, otázky a podmínky provozování živností jsou zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, nařízení vlády 469/2000 Sb., který stanovuje obsahové náplně jednotlivých živností, nařízení vlády č. 140/2000 Sb., který stanovuje seznam živností volných, nařízení vlády 209/2001 Sb., stanovuje seznam živností, při jejichž výkonu musí být splněna podmínka odborné způsobilosti. Dalším důležitým prvkem vedle zákonů jsou daňové povinnosti, účetnictví, ochrana spotřebitele, ceny, aj.

---

³⁷ § 2 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

³⁸ § 2 odst. 1 a 2 zákona č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Jádro, ze kterého celá právní úprava vychází je článek 26 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, která „říká: Každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.“ Díky této úpravě je zaručeno právo svobodně provozovat živnostenské podnikání.

3.3 Subjekty oprávněné provozovat živnost

Živnost může provozovat fyzická nebo právnická osoba, splní-li zákonem stanovené podmínky.³⁹ Dále právnické osoby jako obchodní společnosti a družstva⁴⁰

3.3.1 Podnikání cizinců

V případě podnikání cizinců na našem území se musí rozlišit, zda pocházejí ze zemí EU, popřípadě Norska, Islandu, Lichtenštejnska, Švýcarska. Tito mají stejné podmínky pro podnikání jako čeští podnikatelé, které zmiňuji ve všeobecných podmínkách pro podnikání. Jediný rozdíl je donést výpis z evidence trestů ze země, odkud pochází. Pokud toto potvrzení nemá, je možnost podepsat čestné prohlášení u notáře o bezúhonnosti. Pokud je však cizinec z jiné země než z EU a přidružených zemí musí doložit povolení k pobytu v ČR. Další podmínky jsou stejné jako pro cizince ze zemí EU.⁴¹

3.4 Živnostenské oprávnění

Pro vznik živnostenského oprávnění je potřeba splnit několik podmínek tzv. „Podmínky provozování živnosti“, které se musí dodržovat v celém průběhu provozování živnosti.

---

³⁹ § 5 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁴⁰ § 56 zákona 513/1991 Sb., Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁴¹ Podnikatelský web. Podnikání cizinců [online]. 2011 [cit. 2012-04-05]. Dostupné z: <http://www.podnikatelskyweb.cz/podnikani-cizincu/>

Živnostenský zákon rozděluje dva druhy podmínek provozování živností a to na podmínky všeobecné ⁴², které musí být splněny vždy u všech druhů živností a zvláštní podmínky ⁴³, které jsou stanoveny u vybraných řemeslných, vázaných a koncesovaných živností, kdy je vyžadována odborná či jiná způsobilost. Vedle podmínek stojí taktéž překážky provozování živnosti ⁴⁴, na základě kterých se vylučuje živnostenské podnikání.

3.5 Všeobecné podmínky provozování živnosti

Všeobecné podmínky provozování živnosti jsou stanoveny v § 6 živnostenského zákona a musí být dodrženy u všech druhů živností, aby mohlo být započato a provozováno živnostenské podnikání. Zákon uvádí kompletní výčet těchto podmínek ⁴⁵ :

- **Dosažení věku 18 let** – tato hranice je pevně vázaná a nelze ji nahradit nabytím zletilosti ⁴⁶
- **Způsobilost k právním úkonům** - vycházíme z občanského zákona, jedná se o způsobilost fyzické osoby k právním úkonům v plném rozsahu, což znamená schopnost vlastními činy nabývat práva a povinnosti, které vznikají dovršením zletilosti. Omezit či zbavit osobu způsobilosti jde pouze na základě soudního rozhodnutí, proto je potřeba podmínku způsobilosti k právním úkonům zkoumat zvlášť vedle podmínky dosažení věku 18 let. ⁴⁷
- **Bezáhonnost** – sám živnostenský zákon vymezuje negativně, koho za bezúhonného považovat nelze. ⁴⁸ Bezúhonnost pro účely živnostenského zákona se dokazuje na základě výpisu z Rejstříku trestů ⁴⁹, ne starším než 3 měsíce. Podmínka bezúhonnosti zajišťuje veřejný zájem v tom, aby se živnostenské oprávnění udělovalo pouze těm osobám, které mohou zaručit, že živnostenské podnikání budou provádět v zájmu státu.

⁴² § 6 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁴³ § 7 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁴⁴ § 8 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁴⁵ § 6 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁴⁶ § 8 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁷ PRŮCHA, P. Živnostenské právo. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2005, s.58, ISBN 80-210-3778-4

⁴⁸ § 6 odst. 2 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁴⁹ § 6 odst. 3 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

3.6 Zvláštní podmínky provozování živnosti

Zvláštní podmínky se požadují pouze u vybraných druhů živostí. Mezi tyto podmínky patří odborná způsobilost či v některých případech jiná způsobilost, pokud ji živnostenský zákon či jiné právní předpisy vyžadují. Odborná způsobilost je vyžadována u živností řemeslných, vázaných a koncesovaných. Tato způsobilost je obsažena v paragrafovém znění⁵⁰, tak i v přílohách živnostenského zákona.⁵¹ Pro vykonávání živností volných se nevyžadují zvláštní podmínky pro provozování živnosti.⁵²

V případě, nastanou-li překážky provozování živnosti v průběhu živnostenského oprávnění, živnostenský úřad toto oprávnění zruší. Novelizací živnostenského zákona o živnostenském podnikání se mění insolvenční zákon⁵³, který tyto překážky upravuje. Tento insolvenční zákon upravuje řešení možného úpadku dlužníka soudním řízením tak, aby bylo možné dojít k uspořádání majetkových vztahů u osob dotčených dlužníkovým úpadkem a to tím způsobem, aby došlo k nejvyššímu uspokojení dlužníkových věřitelů a to za použití jednoho ze stanovených způsobů řešení úpadku. Dlužník je v úpadku, má-li více věřitelů a závazky delší než 30 dnů po splatnosti a tyto závazky není schopen uhradit.

Živnost nemůže provozovat fyzická ani právnická osoba od rozhodnutí a zamítnutí insolvenčního návrhu, protože by majetek dlužníka nestačil k úhradě nákladů na insolvenční řízení⁵⁴. Fyzická osoba, které byl uložen trest nebo zákaz činnosti ve stejném či příbuzném oboru soudem nebo správním orgánem, nemůže po dobu zákazu činnost provozovat.⁵⁵

---

⁵⁰ § 21 a 22 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenské podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁵¹ Přílohy č. 2 a 3 k zákonu č. 455/1991 Sb., o živnostenské podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁵² §19 písm. c) zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenské podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁵³ Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁵⁴ §8 odst. 2 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenské podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁵⁵ §8 odst. 5 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenské podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

3.7 Rozdělení živností

Základní rozdělení živností je rozčleněno v § 9 živnostenského zákona, kde se živnosti dělí na 2 základní druhy, živnosti ohlašovací a koncesované. Dále dělíme živnosti podle typu podnikání (živnosti výrobní, obchodní, poskytující služby) a podle způsobu provozování živnosti (živnosti provozované průmyslovým nebo běžným způsobem.)⁵⁶

3.7.1 Živnosti ohlašovací

U ohlašovacích živností vzniká právo na provozování živnosti při splnění určitých podmínek, tj. ohlášení, na základě kterého ještě nemusí být vydáno živnostenské oprávnění.

Ohlašovací živnosti se dále člení podle typu odborné či jiné způsobilosti na živnosti volné, vázané a koncesované.⁵⁷

Živnosti volné – pro jejich vykonávání živnostenský zákon nevyžaduje odbornou či jinou způsobilost. Podnikateli stačí splnit všeobecné podmínky. Taxativní výčet živností volných a obory činností jsou uvedeny v příloze č. 4. živnostenského zákona. Tento druh živnosti je v současné době provozován nejčastěji, jedná se zejména o obchodní činnosti, výrobní, zprostředkovatelskou aj.⁵⁸

Živnosti řemeslné – jsou vypsány v příloze č. 1 živnostenského zákona. Odborná způsobilost není zákonem přímo stanovena, avšak § 21 a 22 zákon určuje, kterým dokladem se podnikatel prokazuje.

Živnosti vázané – požadavky na odbornou způsobilost jsou uvedeny v příloze č. 2. živnostenského zákona, které uvádí buď výčtem, nebo odkazuje na zvláštní právní předpis.

---

⁵⁶ PRŮCHA, Petr. Živnostenské právo. 1.vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2005, s. 26. ISBN 80-210-3778-4

⁵⁷ §19 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenské podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁵⁸ §19 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenské podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

3.7.2 Živnosti koncesované

Pro koncesované živnosti vznik oprávnění je vázáno na státní rozhodnutí o udělení koncese. Živnosti vyžadují odbornou způsobilost.⁵⁹

Koncesované živnosti se dále nečlení, jejich kompletní výčet nalezneme v příloze č. 3. živnostenského zákona. Pro provozování tohoto druhu živnosti je zapotřebí tzv. rozhodnutí o udělení koncese, které vydává živnostenský úřad, který posoudí splnění všech potřebných podmínek. Koncesované živnosti vyžadují zvláštní způsobilost⁶⁰, např. specifické požadavky na zaměstnance, či na provozovny, ve kterých se koncese vykonává.⁶¹

3.8 Charakteristika živnostenského oprávnění

Živnostenské oprávnění můžeme charakterizovat jako subjektivní veřejné právo, které spočívá v oprávnění provozovat konkrétní živnost. Jeho existence je předpokladem pro provozování živnosti. Živnostenské oprávnění má následující rysy:⁶²

- Má univerzální charakter. Subjekty živnostenského oprávnění mohou být jak osoby fyzické, tak osoby právnické, není důležité, zda se jedná o osoby české nebo zahraniční. U právnických osob dále není podstatná jejich právní forma.
- Jedná se o oprávnění osobní povahy, vázané pouze na osobu podnikatele, je nepřenositelná a jiná osoba⁶³ jej může provozovat pouze za podmínek stanovených zákonem.
- Živnostenské oprávnění je územně neomezené a můžeme ho provozovat na území celého našeho státu.

⁵⁹ §27 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenské podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁶⁰ §27 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenské podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁶¹ Příloha č. 3, zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenské podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁶² STAŠA, Josef. a Irena SRBOVÁ. I. Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a předpisy související. Komentář. 4. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. XI. ISBN 80-7179-925-4

⁶³ Jménem a na účet nezletilé fyzické osoby, která z důvodu neplnoletosti nebo rozhodnutím soudu nemá plnou způsobilost k právním úkonům, navrhne-li to jeho zákonný zástupce, může být živnost provozována se souhlasem soudu.

- Platnost oprávnění je časově neomezená, pokud ze samotné vůle osoby vlastníci oprávnění či ze zvláštní právní úpravy nevyplývá něco jiného
- Lze jej označit za definitivní, jelikož díky jehož můžeme živnost fyzicky provozovat, až na drobné výjimky jako je např. schválení provozovny.

Živnostník není omezen množstvím vykonávaných živností zároveň a to za předpokladu, splní-li veškeré podmínky předepsané pro jednotlivé druhy živností.

3.9 Vznik živnostenského oprávnění

Základním členěním v živnostenském podnikání je dělení živností na živností ohlašovací a koncesované. Toto rozčlenění je důležité při vzniku živnostenského oprávnění, také ovlivňuje dynamiku, tedy i změnu, dodržování podmínek živnostenského oprávnění a zánik. U ohlašovacích živností je důležitá vůle subjektu, který se rozhodl podnikat na jako živnostník a ne jako zaměstnanec. Pro vznik těchto živností je potřeba se nejdříve provést ohlášení, na základě něhož nám živnostenské oprávnění vzniká. U koncesovaných živností živnost vzniká na základě rozhodnutí živnostenského úřadu, na jehož povolení je vznik živnostenského oprávnění vázán, proto jsou koncesované živnosti povahově živnostmi povolovanými. Na rozhodnutí má živnostenský zákon 60 dní ze zákona ode dne podání žádosti, není-li v příloze č. 3. živnostenského zákona uvedeno jinak.

Kromě druhu živnosti je podstatné, i zda se jedná o osobu fyzickou nebo právnickou, českou nebo zahraniční, případně o jakou právní formu se bude u právnické osoby jednat.

Pro vznik živnostenského oprávnění je důležité podat ohlášení živnosti nebo podat žádost o koncesi u obecního živnostenského úřadu.⁶⁴

Vláda České republiky vytvořila celorepublikovou síť, tzv. Centrální registrační místa v rámci obecních živnostenských úřadů. Tímto je živnostníkovi umožněno na jednotném registračním formuláři provádět několik činností na jednom živnostenském úřadě prostřednictvím těchto Centrálních registračních míst, pomocí kterých je možné kromě

---

⁶⁴ §2 zákona č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů

samotného ohlášení živnosti nebo podání žádosti o koncesi, podat i přihlášku k daňové registraci.⁶⁵

3.9.1 Vznik živnostenského oprávnění u živností ohlašovacích

Splňuje-li ohlašovatel všechny předepsané podmínky pro provozování živnosti a ohlásil živnost bez závad, vniká ze zákona živnostenské oprávnění dnem ohlášení nebo pozdějším dnem, je-li v ohlášení uvedeno. Pokud by se v ohlášení objevily závady a pokud je ohlašovatel odstraní v zákonem stanovené lhůtě, považuje se ohlášení od počátku za bezvadné.⁶⁶ V případě nesplnění-li ohlašovatel svou povinnost, živnostenský úřad zahájí řízení, ve kterém rozhodne o tom, že živnostenské oprávnění nevzniklo. Dané rozhodnutí je deklaratorní povahy a platí od okamžiku ohlášení. Pokud by živnostník i přes ohlášení živnost provozoval, dopustil by se správní deliktu neoprávněného podnikání.

Zákon stanovuje dvě výjimky, kdy živnostenské oprávnění vzniká dnem oprávnění nebo dnem, které je v ohlášení uvedeno. První z výjimek jsou zahraniční osoby, které se zapisují do obchodního rejstříku a oprávnění provozovat živnost jim vzniká až dnem zápisu do obchodního rejstříku. Zadruhé právnickým osobám, které mají také ze zákona povinnost zápisu do obchodního rejstříku a taktéž jim vzniká oprávnění až dnem zápisu do obchodního rejstříku. V obou případech může být daným osobám vydán živnostenský list, ale neprokazuje existenci živnostenského oprávnění, jelikož doposud nevzniklo. Živnostenský list dokazuje pouze splnění podmínek pro provoz živnosti.⁶⁷

Ohlášení je potřeba provést u místně příslušného živnostenského úřadu. Příslušnost k danému živnostenskému úřadu je stanovené dle bydliště fyzické osoby, pro právnické osoby dle sídla firmy na území České republiky. Zahraniční osoby mající působnost na území České republiky se přihlašují k příslušnému živnostenskému úřadu dle umístění provozovny, pokud chtějí podnikat bez organizační složky, ohlašují živnost podle místa povolení k pobytu.

⁶⁵ §45a písm. zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenské podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁶⁶ §47 odst. 5 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenské podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁶⁷ STAŠA, Josef a Irena SRBOVÁ. I. Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a předpisy související. Komentář. 4. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 182-183. ISBN 80-7179-925-4

Ohlašovatel musí již v době ohlášení splňovat všechny zákonem stanovené podmínky. Jedná se o všeobecné podmínky a zvláštní, pokud jsou pro danou profesi předepsané. Dále pak musí živnostník doložit všechny potřebné doklady, které dokazují jednotlivé skutečnosti. Patří zde především výpis z rejstříku trestů, potvrzení o tom, že nemá daňové nedoplatky nebo nedoplatky na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Pokud se jedná o zvláštní podmínky provozování živnosti, podnikatel musí předložit doklad o odborné způsobilosti.

Stanovuje-li podnikatel svého odborného zástupce, musí také doložit dokumenty, které potvrzují splnění předepsaných podmínek odpovědným zástupcem. Jedná se taktéž o výpis rejstříku odpovědného zástupce, doklad potvrzující jeho odbornou způsobilost a prohlášení, že souhlasí s uvedením do funkce odborného zástupce.

Cizinci – fyzické osoby musí doložit navíc potvrzení o povolení k pobytu a cizinci – právnické osoby dokládají provozování podniku v zahraničí.⁶⁸ Doklady dokládané zahraničními osobami vydané v zahraničí musí být přeloženy do českého jazyka.

3.9.2 Vznik živnostenského oprávnění u živností koncesovaných

Živnostenské oprávnění u koncesovaných živností vzniká dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese. Nejdříve tímto den oznámení rozhodnutí živnostenskému úřadu a nejpozději den oznámení rozhodnutí odvolacího orgánu.⁶⁹

U zahraničních osob a také u právnických osob, které mají povinnost se zapisovat do obchodního rejstříku, vzniká živnostenské oprávnění až dnem zápisu do obchodního rejstříku.

Pro provoz koncesovaných živností se vyžaduje souhlas státu. Tento druh živností může být provozován pouze na vydaném povolení. Podnikatel musí splňovat všeobecné podmínky, ale také zvláštní podmínky uvedené v příloze č. 3. živnostenského zákona. Doklady o odborné způsobilosti dokazuje živnostník i jeho zástupce, pokud je stanoven

---

⁶⁸ Povinnost doložit provozování podniku v zahraničí se netýká státních příslušníků členského státu Evropské unie

⁶⁹ STAŠA, Josef a Irena SRBOVÁ. I. Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a předpisy související. Komentář. 4. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 180. ISBN 80-7179-925-4

a další posouzení vyřizuje živnostenský úřad, který prozkoumá žádost o koncesi. Při posuzování žádosti je důležité kladné postavení státní správy, kterou se vyjadřuje k dané žádosti o koncesi, kterou vyžaduje živnostenský úřad a jeho stanoviskem je vázán.⁷⁰ Pokud není splněna některá ze zákonem stanovených podmínek, živnostenský úřad žádost o koncesní listinu zamítne.⁷¹ Pozitivní rozhodnutí o udělení koncese je čistě na zvážení živnostenského úřadu, není na něj právní nárok i v případě splnění všech podmínek pro obdržení koncesní listiny.

Jednání o udělení koncese je správním řízením a musí se řídit správním řádem.⁷² Odchytky od daného správního řízení jsou vymezeny v živnostenském zákoně⁷³ a v zákoně o živnostenských úřadech,⁷⁴ jedná se o konkrétní vymezení účastníků, náležitosti na návrh zahájení správního řízení, specifika obsahu projednávání apod.⁷⁵

Řízení o koncesi se zahájí dnem, kdy dojde žádost o koncesi příslušnému živnostenskému úřadu. Na rozhodnutí má živnostenský úřad ze zákona 60 dní od dne podání žádosti, pokud v příloze č. 3. živnostenského zákona není uvedeno jinak. Správní řízení probíhá písemnou formou, proto je správní řízení neveřejné. Živnostenský úřad prozkoumá, zda jsou splněny veškeré podmínky pro vznik koncese a návrh podává příslušnému orgánu státní správy. Živnostenský zákon předepisuje živnostenským úřadům předložit stanovisko státní správě a tento orgán je povinen vydat vyjádření do 30 dnů od přijetí žádosti.⁷⁶ Hlavním cílem správního řízení je vydání rozhodnutí⁷⁷ o udělení či neudělení koncese na základě posudku živnostenského úřadu. V případě, dojde-li živnostenský úřad k výsledku, že byly splněny veškeré zákonem stanovené podmínky, vydá podnikateli do 5 dnů od nabytí právní moci o udělení koncese výpis z živnostenského rejstříku.⁷⁸

---

⁷⁰ §52 odst. 1 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenské podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁷¹ §53 odst. 2 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenské podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁷² zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

⁷³ zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenské podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁷⁴ zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁵ HORZINKOVÁ, Eva. Koncesní systém v živnostenském podnikání. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2002. ISBN 80-7263-115-2

⁷⁶ §52 odst. 1 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁷⁷ §67 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁸ §54 odst. 1 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

3.10 Zánik živnostenského podnikání

- **Smrtí podnikatele** – pokud fyzické osoby (dědicové) nepokračují v živnostenském podnikání, živnostenské oprávnění zaniká dnem úmrtí podnikatele. Pokud chce pozůstalý manžel nebo partner pokračovat v provozování živnosti, i když nebyl dědicem, má povinnost oznámit tuto skutečnost příslušnému živnostenskému úřadu do 3 měsíců od úmrtí živnostníka. Pokud osoby⁷⁹ nabyly práva vázající se k živnosti, pak živnostenské oprávnění končí po 6 měsících ode dne, kdy bylo skončení řízení o dědictví.
- **Zánikem právnické osoby** – při zániku právnické osoby podnikající živnostensky, zaniká i živnostenské oprávnění. Pokud pokračuje v živnosti změnou obchodní společnosti nebo družstva, je možné v živnosti pokračovat, nicméně je to časově omezeno a vázáno na ohlášení živnosti či požádání o udělení koncese.
- **Uplynutím doby** – v případě, je-li živnostenské oprávnění omezeno na dobu určitou, nicméně časové omezení se dá prodloužit. U koncesovaných živností se doba oprávnění živnosti prodlužuje na základě žádosti podnikatele o prodloužení doby, o změnu musí požádat živnostenský úřad s dostatečným předstihem, aby nedošlo k uplynutí doby živnostenského oprávnění a důsledkem k ukončení živnosti. Živnostenský úřad vydá nový výpis z živnostenského rejstříku v případě kladného rozhodnutí. U ohlašovacích živností stačí pouhé oznámení změny živnostenskému úřadu, ovšem změnu musí opět ohlásit včas před uplynutím doby.
- **Výmazem zahraniční osoby nebo jejího předmětu podnikání z obchodního rejstříku** – zahraničním osobám vzniká živnostenské oprávnění pouze, pokud se povinně zapíší do obchodního rejstříku v rozsahu zapsaného předmětu podnikání.⁸⁰
- **Stanoví-li tak zvláštní právní předpis** – k zániku dojde i tehdy, pokud by tak živnostenský zákon nestanovoval.⁸¹

3.11 Zrušení či pozastavení živnostenského oprávnění

⁷⁹ §13 písm. b, c, e) zákona čísla 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁸⁰ §21 odst. 4 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁸¹ PRŮCHA. Petr. Živnostenské právo. 1.vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2005, s. 115. ISBN 80-210-3778-4

Zrušení živnostenského oprávnění je poslední možnost uvedená v zákoně pro zánik živnostenského oprávnění.

Živnostenský zákon rozlišuje fakultativní a obligatorní důvody zrušení či pozastavení živnostenské činnosti.

Mezi fakultativní důvody, na základě kterých může, ale nemusí živnostenský úřad zrušit či pozastavit živnostenské oprávnění, jelikož je to pouze na jeho správním uvážení. Jedním z důvodů je např. skutečnost, že podnikatel porušil závažným způsobem podmínky stanovené v rozhodnutí o udělení koncese, v živnostenském zákoně nebo jinými zvláštními předpisy.⁸² Další z důvodů může být vyjádření ze správy sociálního zabezpečení, že podnikatel neplní vůči státu své závazky, podnikatel má např. dluh na pojistném na sociální zabezpečení nebo na příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

Živnostenský úřad může zrušit živnost také, neprovozuje-li podnikatel danou činnost po dobu více než 4 roky.⁸³ Skutečnost neplatí, pokud podnikatel oznámil přerušeni živnosti.⁸⁴ Posledním z fakultativních důvodů je fakt související s provozem zařízení nebo části zařízení a bylo podnikateli uloženo odstranit závady do 1 roku, a pokud podnikatel nerespektuje rozhodnutí, živnostenský úřad zruší živnostenské oprávnění.⁸⁵

Živnostenský zákon uvádí lhůty, za jak dlouho může podnikatel nejdříve požádat o udělení koncese nebo ohlásit živnost ohlašovací, došlo-li k tzv. sanačnímu zrušení živnostenského oprávnění podle §58 odst. 2 až 4 živnostenského zákona.⁸⁶ Dané zrušení živnostenského oprávnění je stanoveno na určitou dobu, stejně jako u překážky pro provozování živnosti. Podnikatel může požádat o udělení koncese nebo ohlásit živnost ohlašovací v oboru nebo oboru příbuzném nejdříve po 3 letech od nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení živnostenského oprávnění. Žádost na koncesi v oboru jiném může podnikatel podat nejdříve po uplynutí jednoho roku od nabytí právní moci rozhodnutí

---

⁸² §58 odst. 3 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁸³ §58 odst. 3 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁸⁴ §31 odst.12 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁸⁵ §58 odst. 4 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁸⁶ §8 odst. 6 zákona č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

o zrušení živnostenského oprávnění.⁸⁷ Lhůta 1 nebo 3 let, po které může podnikatel znova požádat o živnostenské oprávnění, neplatí v případě, jedná-li se o zrušení živnosti z důvodu neprovozování živnosti po dobu delší než 4 roky.⁸⁸

Mezi obligatorní důvody, ve kterých je živnostenský úřad povinen zrušit živnostenské oprávnění je ztráta bezúhonnosti při pravomocném rozsudku soudem⁸⁹ nebo ztráta způsobilosti k právním úkonům, ledaže by byla živnost provozována odpovědným zástupcem se souhlasem soudu,⁹⁰ nebo nastanou-li překážky v provozování živnosti.⁹¹ Z úřední povinnosti zahajuje živnostenský úřad správní řízení.

Živnostenský úřad může zrušit živnostenské oprávnění, požádá-li o to sám živnostník ze své vůle, musí navíc doložit žádost se souhlasem správce daně o ukončení podnikání podle zákona o správě daní a poplatků. Pokud podnikatel nedoloží daný souhlas, živnostenský úřad zamítne žádost o zrušení živnostenského oprávnění. Podnikateli nezaniká živnostenské oprávnění v době přerušení, nicméně nesmí danou činnost vykonávat. Stanovená doba, po kterou podnikatel nemůže vykonávat živnost, nesmí být delší než lhůta 1 roku.⁹² Mezi další obligatorní důvody pro zrušení nebo pozastavení živnosti patří, pokud podnikatel porušuje předepsané podmínky stanovené v rozhodnutí o udělení koncese nebo živnostenským zákonem či zvláštními právními předpisy. Živnostenský úřad musí posuzovat zvlášť závažnost každého porušení a podle toho zvolí, zda zruší nebo přeruší živnostenské podnikání. Podobně přistupuje živnostenský úřad v případě kdy zahraniční fyzická osoba má oprávnění pro provozování živnosti vázáno na povolení k pobytu v České republice podle § 5 odst. 5 živnostenského zákona a podmínku nesplňuje.⁹³

3.11.1 Sankce

---

⁸⁷ § 8 odst. 6 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁸⁸ § 58 odst. 3 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁸⁹ § 6 odst. 2 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁹⁰ § 12 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁹¹ § 8 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁹² § 58 odst. 6 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁹³ § 58 odst. 2 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Pokud se osoba dopustí přestupku, hrozí jí finanční sankce podle závažnosti spáchaného přestupku. Výše se pohybuje v rozmezí 10 000 Kč – 1 000 000 Kč. Spodní hranici 10 000 Kč můžeme dostat k úhradě za přestupek, kterého se dopustíme např. tím, že budeme provozovat živnost po osobě zesnulé dříve, než skončí řízení o dědictví. Až 100 000 Kč pokutu můžeme oddržet, pokud uvedeme nepravdivé údaje v čestném prohlášení o bezúhonnosti (platí pro cizince). Horní hranice dosáhneme v případě, pokud provozujeme živnostenské oprávnění bez patřičného živnostenského oprávnění. Tudíž podnikáme nelegálně a za podnikatelskou činnost dostaneme pokutu u živnosti volné do 500 000 Kč, u živnosti řemeslné do 750 000 Kč a u živnosti koncesované do 1 000 000 Kč.⁹⁴

3.12 Průkaz živnostenského oprávnění

Průkazem živnostenského oprávnění je doklad, který podnikateli slouží k dokazování živnostenského oprávnění. Živnostenský zákon nyní nerozlišuje průkazy živnostenského oprávnění na dva základní typy průkazů živnostenského podnikání a to na živnosti ohlašovací (živnostenský list) a pro živnosti koncesované (koncesní listina) jako kdysi, změna proběhla novelizací zákona č. 130/2008 Sb., o živnostenském podnikání. Nyní vydává živnostenský úřad pro oba druhy živnostenského podnikání jeden průkaz živnostenského oprávnění, kterým je nyní výpis z živnostenského rejstříku⁹⁵ a ten slouží k prokazování. Výpis z živnostenského rejstříku je veřejnou listinou, která podléhá pod zákonnou ochranu, která je vyjádřená ve skutkové podstatě trestního činu pozměňování a padělání listin veřejných. U listin veřejných, které jsou vydány orgány veřejné moci, slouží k prokazování informací do nich zapsaných.⁹⁶

3.12.1 Výpis z živnostenského rejstříku

Jak jsem již uvedla výše, výpis z živnostenského rejstříku je důležitým průkazem živnostenského oprávnění pro všechny druhy živností ohlašovacích. Živnostenský úřad

---

⁹⁴ §61 zákona č. 455/1991Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁹⁵ §47 a 54 odst. 1 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁹⁶ srov. §176 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

vydává výpis z živnostenského rejstříku na základě ohlášení podnikatelem, který musí splňovat všechny zákonem stanovené podmínky, především všeobecné podmínky, případně zvláštní podmínky, vyžaduje-li to zákon a zároveň nesmí existovat skutečnosti, které by tvořily překážku pro vznik živnostenského oprávnění. Daný výpis z živnostenského rejstříku vydává živnostenský úřad nejpozději do 5 dnů od dne, kdy mu bylo ohlášení doručeno.⁹⁷

---

⁹⁷ §47 odst. 4 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

4 Srovnání právních úprav

Živnostenský zákon prošel od roku 1918 řadou do současnosti mnoho novelami pro zlepšení podmínek živnostníků a nyní představím jednotlivá období.

V období První republiky oproti válečnému období musel budoucí podnikatel pro splnění všeobecných podmínek k získání živnostenského oprávnění dosáhnout věku 21 let, po válce se snížila věková hranice na 18 let, tato věková hranice je platná až do současnosti.

Před druhou světovou válkou chtěl stát umožnit soukromé podnikání, které bylo jedno z nejdůležitějších a nejpodstatnějších ekonomik národního hospodářství. Potencionální podnikatel musel splnit hranici 21 let, jak jsem již výše zmínila, nicméně chtěli podpořit také osoby, které uměly a chtěly provozovat živnost i pokud nesplňovaly všeobecnou podmínku zletilosti, měli možnost podnikat pomocí způsobilého náměstka, který se za něj zaručil a jeho zákonní zástupci synovi nebo dceři povolili. Podnikat mohly osoby bez ohledu na pohlaví, vdané ženy musely mít souhlas manžela, byť vyslovený mlčky. Po válce ani v současnosti povolení manžela není nutné.

Po válce existovalo jen málo soukromých podnikatelů, většina firem, továren byla zestátněna. Upouštělo se od soukromého podnikání. Jedním z hlavních důvodů vláda sdělovala, po válce se velmi zhoršila hospodářská situace země, chyběly základní potraviny, byl nedostatek energie, paliv, vážlo zásobování a lidé se snažili o uspokojení základních potřeb pro přežití a ne, aby dosahovali zisku. Došlo nejen ke znárodnění většiny budov, ale zabavili i vše, co bylo kolem podniků, továren spojeno. Jednalo se především o licence, patenty, směnky, majetek, peněžní prostředky a bylo údajně potřeba doplnit vyčerpané zásoby a k tomu bylo potřeba dostatek kapitálu pro pokrytí válečných ztrát a potřebného množství kapitálu by nikdy nedosáhli při podpoře soukromého podnikání. Potřebovali mít podnikatelské subjekty jako jeden celek, státní celek a proto většinu zestátnili. Dalším faktem bylo i to, že některé podniky po válce byli tak zadlužené a nemohli by znovu fungovat a mnozí majitelé a jejich rodiny byli po válce mrtví. Umřeli ve válce, v koncentračních táborech apod.

Velký zlom nastal v roce 1965, kdy živnostenské právo nebylo nikde zakotveno. Císařský patent neboli Říšský zákoník 277/1859 ř.z. byl rušen zákoníkem práce 65/1965 Sb. V letech 1965-1989 fyzické nebo právnické osoby nemohly podnikat na základě

živnostenského oprávnění. Národní výbor povoloval pouze drobné soukromé podnikání, zejména v oblasti služeb nebo zboží, které nemohli poskytnout, vyprodukovat socialistické závody, podniky a na daném území existovali lidé, kteří mohli a chtěli vykonávat drobná řemesla, kterými by pomohli místnímu obyvatelstvu. Nemohli podnikat na základě oprávnění, ale pouze na základě povolení.

Koncem roku 1989 byl vydán nový živnostenský zákon s platností od roku 1990, zákon č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů.

Největším zlomem byl příchod zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), který je platný dodnes, nicméně prošel řadou novel. Nyní porovnám další vývoj. Po vzniku tohoto zákona bylo opět povoleno soukromé podnikání, nicméně živnost mohl provozovat pouze občan jako vedlejší činnost vedle svého stávajícího zaměstnání, živnost nebylo v dané době možné provozovat na hlavní živnost.

Další podstatnou novelou byla novela č. 286/1995 Sb., s účinností k 1. 1. 1996. Jak jsem již uvedla v Tab. 1, počet živnostníků rok od roku narůstá a živnosti opět ožívají. Změna zákona přinesla řešení závažných problémů v živnostenském podnikání. Především se jednalo o úpravy, které měly za úkol zlepšit vstup živnostníků do podnikání. Mezi hlavní problémy patřily nerovné podmínky mezi fyzickými a právnickými osobami. Začínají spolupracovat orgány státní správy a registru živnostenského podnikání. Snížil se počet živností, u kterých bylo potřeba doložit doklad dosvědčující odbornou způsobilost, jelikož se mnohé řemeslné živnosti zařadily pod živnosti volné. Doposud platný zákon vyžadoval pro vznik řemeslné živnosti splnit podmínku povinné tří leté praxe v oboru nebo příbuzném oboru, pro které je živnostenské oprávnění požadováno. Touto novelou se podmínka tří leté praxe ruší, čímž opět ulehčuje práci mladým a začínajícím podnikatelům. Vyžaduje se pouze podmínka vyučení v oboru nebo si potřebné vzdělání získat pomocí rekvalifikačního kurzu nebo ho nahradit šesti letou praxí v oboru příbuzném.

Do roku 1996 platily podmínky pro doložení trestní bezúhonnosti a po novele č. 286/1995 Sb. podmínka platí i pro právnické subjekty, čímž chtěli zabezpečit obcházení zákona, aby například osoby nebyly zapsané ve 2 obchodních společnostech zároveň a to z toho důvodu, protože osoba ručí za závazky v obchodní společnosti celým svým majetkem.

Vzrůstal také počet cizinců, kteří měli zájem podnikat i na našem území, díky nimž začal být náš ekonomický trh rozmanitější, přinesli nové technologie, nové obzory, přinesli k nám výrobky a služby, které se nejen prodávali na našem domácím trhu, ale i zahraničním.

Přílivu podnikatelů cizinců pomohlo také otevření hranic České republiky s okolními státy, tzv. „schengenský prostor“, který začal být uplatňován již od roku 1985, Česká republika vstoupila do tohoto prostoru dne 21. 12. 2007. Cizincům odpadly starosti s obstaráváním víz.⁹⁸

Další velkou příznivou změnu přinesla novela č. 286/1995, platná od 1. 1. 1996, která jako první měla zlepšit vstup živnostníků do podnikání. Mezi hlavní problémy patřily nerovné podmínky pro získání živnostenského oprávnění mezi fyzickými a právnickými subjekty. Snížil se počet živností, u kterých bylo potřeba dokládat potvrzení o odborné způsobilosti, mnoho řemeslných živností bylo zařazeno pod živnosti volné. Začala spolupráce orgánů státní správy a registru živnostenského podnikání. Již nebyla nutná podmínka povinné tří leté praxe v oboru, stačilo být pouze vyučen v daném oboru nebo mít šesti letou praxi v oboru příbuzném, anebo absolvovat rekvalifikační kurz. Rozšířily se požadavky na doložení trestní bezúhonnosti u právnických osob. Před novelou museli doklad o trestní bezúhonnosti doložit pouze fyzické osoby a po novele i právnické osoby, čímž se zabezpečilo obcházení zákona, aby např. osoby nepůsobili ve dvou veřejných obchodních společnostech zároveň, jelikož u veřejné obchodní společnosti podnikatelé ručí celým svým majetkem.

Novelou č. 356/1999 Sb. platnou od 1. 1. 2000 se opět začaly řešit problémy živnostenského práva, které se doposud nedořešily. Hlavně se kladl důraz, aby se ke každému úmyslně spáchanému trestnímu činu přistupovalo jednotlivě. Zavedla se nově povinnost, že podnikatel musel vystavit doklad při prodeji zboží nebo služeb, zažádá-li si o něj spotřebitel. Nově také museli dokládat potvrzení, které dosvědčovalo, že podnikatel nemá nedoplatky vůči státu.

V roce 2008 nastala velká změna, zrušily se živnostenské listy a koncesní listiny a nahradily je výpisy z živnostenského rejstříku, změna je platná do současnosti. Změna ulehčila administrativu, jelikož před 1. 7. 2008 potřeboval živnostník pro každý druh živnosti zvlášť živnostenský list a mohl jich mít i desítky. Ve výpisu ze živnostenského rejstříku jsou všechny živnosti na jednom papíře. Podnikatelům odpadla povinnost místní příslušnosti k příslušnému živnostenskému úřadu. Od zmíněného data si mohl živnostník vybrat živnostenský úřad dle svého uvážení.

---

⁹⁸Europa. Přehledy právních předpisů EU. Schengenský prostor a spolupráce [online]. 2009 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/l33020_cs.htm

Po roce 2008 se snížil počet aktivních živností, názornou změnu jsem uvedla i v Grafu 1 a 2 a také v Tabulce 1. Výrazný pokles nebyl způsoben rušením živností ze strany podnikatelů. Živnost volná se zredukovala ze 125 tehdejších oborů na 80, tudíž pokles živnostenských oprávnění nastal sloučením několika oborů v jeden.

V roce 2010 také nastaly příznivé změny. Za osobu bezúhonnou nebyla považována osoba, která spáchala úmyslně trestný čin spojený s podnikatelskou činností.

Po roce 2010 už mnoho změn nenastalo, nicméně určitě nastanou další novely živnostenského zákona pro zlepšení podmínek živnostníků a živnostenských úřadů.

5 Závěr

Soukromé podnikání je jedním z nejdůležitějších a nejpodstatnějších ekonomik národního hospodářství. Je potřeba vytvořit ze strany státu potřebné podmínky pro soukromé podnikání, aby se mohlo podnikatelství neustále vyvíjet a rozrůstat a tím přispět k posílení ekonomické situace státu. Cílem mé bakalářské práce bylo porovnat jednotlivá období vývoje živnostenského podnikání od roku 1918 po současnost.

V první kapitole jsem hovořila o vývoji živnostenského podnikání od vzniku první republiky, čili od roku 1918 po vznik České republiky, včetně nejdůležitějších novel do roku 2010, které zásadně ovlivnily podmínky pro podnikání. Mezi zásadní novely se jednalo v letech 1996, 2000, 2008, 2010. Dle mého názoru nejzásadnější a nejrozsáhlejší změnou byla novela živnostenského zákona z roku 2008, která snížila administrativu podnikatelům, a také došlo ke sloučení několika podobných živností v jednu a mnoho řemeslných živností bylo zařazeno do volných živností, čímž se snížily nároky na odbornou praxi. Podnikatelům se zjednodušilo vyřizování patřičných náležitostí k zahájení podnikatelské činnosti, zjednodušilo se jim také vyřizování potřebných náležitostí díky elektronickému centrálnímu registru. Zjednodušil se jednotný registrační formulář (viz. Příloha 3). Každá další změna zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, přinesla pozitivní změny pro ekonomickou činnost fyzický nebo právnických subjektů. Živnostenský zákon byl mnohokrát novelizován, což je jeden z mála zákonů, které prošli tolika změnami, proto je potřeba sledovat aktuální změny, jelikož neznalost zákona neomlouvá. Některé změny přinesly pozitivní ulehčení živnostníkům a některé pomohly v administrativě živnostenským úřadům.

V druhé kapitole jsem se zabývala současností, jaké podmínky jsou platné nyní a jakými se musíme řídit.

V poslední kapitole se zabývám srovnáním jednotlivých novel, změn, zda byly pozitivní nebo negativní. Dle mého názoru se v poválečném období vyvíjely podmínky pro vznik živnostenského oprávnění směrem dolů, čili negativně, zhoršily se podmínky pro svobodné podnikání, naopak stát dělal vše pro to, aby živnosti vymizely a lidé byli v zaměstnaneckých poměrech ve státních podnicích. V letech 1965-1989 pro změnu nebyla žádná úprava živnostenského práva, až koncem roku 1989 byl vydán živnostenský zákon platný v roce

1990, zákon č. 105/1990 Sb., o živnostenském podnikání. Od tohoto roku se vývoj živnostenského podnikání posouval dopředu k lepšímu.

Věřím, že se obdobná situace, která trvala od roku 1945-1989, ano dlouhých 44 let, se nebude opakovat a podmínky pro zahájení živnosti se budou měnit pouze příznivě pro podnikatele. V podnikání má fyzická nebo právnická osoba větší svobodu rozhodovat, přinést nové nápady, inovace, obchodovat se zahraničím a přinést do naší republiky nové technologie a pozitivně ovlivní ekonomickou situaci naší země.

Seznam použité literatury

Monografie

- [1] GERŠLOVÁ, Jana, PhDr. CSc. *Kapitoly z dějin podnikání v Československu II. Období po roce 1945.* Karviná, 1994, ISBN 80-85879-06-9
- [2] HOCHMAN, Václav a Martin DĚRGEL. *Sdružení bez právní subjektivity 2008-2009.* Praha: ASPI a.s., 2007. 242 s. ISBN 97-80-7357-303-4.
- [3] HORZINKOVÁ, Eva. *Koncesní systém v živnostenském podnikání.* 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2002. ISBN 80-7263-115-2
- [4] PRŮCHA, P. *Živnostenské právo.* 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2005, s.58, ISBN 80-210-3778-4
- [5] STAŠA, Josefa Irena SRBOVÁ. I. *Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a předpisy související.* Komentář. 4. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. XI. ISBN 80-7179-925-4
- [6] TRÁVNÍČEK, J., Z. TRÁVNÍČEK. *Živnostenský zákon – komentář.* 1.vyd. Praha: FRANCES, 1991. ISBN 80-7049-020-9

Historická literatura

- [7] DVOŘÁK, Josef, Dr. *Živnostenská společenstva a jednoty v Čechách.* Praha: Tisk Otakara Janáčka. Archiv města Ostravy, Př. č. 37616/03, Signatura A-23118
- [8] KOCKOVÁ R., M. VACHOVÁ. *Živnostenská společenstva v Ostravě 1874- 1951.* Ostrava, 1969. Registrační značka: Číslo listu JAF 102-154, Číslo pomůcky 42
- [9] OTTIS Rudolf, JUDr. *Naše živnostenské právo.* Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linart, 1947. Archiv Města Ostravy.
- [10] PETRŽELKA, Karel, JUDr. et al. *Jak získám příděl živnosti.* Praha: Československý kompas, 1947. Archiv města Ostravy, ev. č. 69, Editace: Sbírka právnických a korporátních aktualit sv.3

Právní předpisy

[11] Sbírka zákonů Československé socialistické republiky. Sbírka zákonů č. 20/1965. Praha: Knihtisk 1, národní podnik. Městský archiv v Ostravě. Signatura E87/57, Inv. čís. 1350.

[12] Zákon č. 277/1859 ř.z., Císařský patent

[13] Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

[14] Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenské podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

[15] Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

[16] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

[17] Zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů

[18] Zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Elektronické zdroje

[19] Europa. *Přehledy právních předpisů EU*. Schengenský prostor a spolupráce [online]. 2009 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z:

<http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/l33020_cs.htm>

[20] Ipodnikatel.cz [online]. 2011 [cit. 2012-05-08]. *Specializovaný portál pro začínající podnikatele*. Dostupné z:

<<http://www.ipodnikatel.cz/Zahajeni-podnikani/provozovna-povinnosti-podnikatele-tykajici-se-oznaceni-vedeni-zrizeni-i-zruseni-provozovny.html>>

[21] Parlament České republiky Poslanecká sněmovna [online]. 1999 [cit. 2012-05-06]. Sněmovní tisk 263/0. Dostupné z:

<<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=263&CT1=0>>

[22] Podnikatelský web. *Podnikání cizinců* [online]. 2011 [cit. 2012-04-05]. Dostupné z: <<http://www.podnikatelskyweb.cz/podnikani-cizincu/>>

[23] SMOLKOVÁ, Kateřina. Epravo.cz [online]. 2008 [cit. 2012-05-08]. 55277. *Novela živnostenského zákona*. Dostupné z:

<<http://www.epravo.cz/top/clanky/novela-zivnostenskeho-zakona-55277.html>>

[24] SPOLEČNÁ ČESKO-SLOVENSKÁ DIGITÁLNÍ PARLAMENTNÍ KNIHOVNA [online]. 1993-96 [cit. 2012-05-06]. *Parlament České republiky*. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/eknih/1993ps/tisky/t165000d.htm>>

[25] *Úprava živnostenského podnikání po roce 1989* [online]. 2010 [cit. 2012-05-05] Dostupné z:

<<http://www.ceskepodnikani.cz/2010/10/23/uprava-zivnostenskeho-podnikani-po-roce-1989/>>

[26] Upraveno podle Business.center.cz : *Zákon o správních poplatcích*. Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích [online]. 2004 [cit. 2012-05-08]. Dostupné z:

<<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/spravni-poplatky/sazebnik-cast-1.aspx>>

[27] Upraveno podle: Rzp.cz: statistiky [online]. 2011 [cit. 2012-05-06]. Dostupné z:

<<http://www.rzp.cz/statistiky.html>>

Seznam zkratek

apod. - a podobně

č. - číslo

čl. – článek

ČR - Česká republika

Kč - Koruna česká

např. - například

r. - rok

str. - strana

Sb. - sbírka

tj. - to je

tzn. - to znamená

tzv. - takzvaně

vyd. – vydání

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. - autorský zákon, zejména §35 - užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a §60 - školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO), má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci využít (§35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB- TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB- TUO;
- Bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu §12 odst. 4 autorského zákona;
- Bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB- TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB- TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 11. 5. 2012

.....

Tereza Doležalová

Seznam příloh

Příloha 1 – Živnostenský list

Příloha 2 – Výpis z živnostenského rejstříku

Příloha 3 – Jednotný registrační formulář